

**MATERIÁLY
XVIII MEZINÁRODNÍ VĚDECKO - PRAKTICKÁ
KONFERENCE**

**VĚDECKÝ PRŮMYSL EVROPSKÉHO
KONTINENTU - 2021**

22 - 30 listopadu 2021 r.

Volume 4

Praha
Publishing House «Education and Science»
2021

Vydáno Publishing House «Education and Science»,
Frýdlanská 15/1314, Praha 8
Spolu s DSP SHID, Berdianskaja 61 B, Dnepropetrovsk

Materiály XVIII Mezinárodní vědecko - praktická konference «Vědecký průmysl evropského kontinentu - 2021», Volume 4 : Praha. Publishing House «Education and Science» -88 s.

Šéfredaktor: Prof. JUDr Zdenák Černák

Náměstek hlavního redaktora: Mgr. Alena Pelicánová

Zodpovědný za vydání: Mgr. Jana Štefko

Manažer: Mgr. Helena Žáková

Technický pracovník: Bc. Kateřina Zahradníková

**Materiály XVIII Mezinárodní vědecko - praktická konference ,
Vědecký průmysl evropského kontinentu - 2021 po**

For students, research workers.

Pro studentů, aspirantů a vědeckých pracovníků

Cena 50 Kč

ISSN 1561-6940

© Authors , 2021

© Publishing House «Education and Science» , 2021

EKONOMICKÉ VĚDY

Podniková ekonomika

Д.е.н., професор Гармідер Л.Д., Степовик О.М.

*ДВНЗ Дніпропетровського державного хіміко-технологічного університету,
Україна*

РОЛЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ У ФОРМУВАННІ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Альтернативою банківського кредитування інноваційної діяльності й одним з нових і перспективних напрямків діяльності комерційних банків в інноваційній сфері є їхня участь у венчурному фінансуванні. У зв'язку з особливими функціями венчурного капіталу й надзвичайно високими його інвестиційними ризиками (особливо на стадії розробки інновацій), банківський сектор не може розглядатися як один з найбільш активних учасників венчурного бізнесу.

Банківська присутність у ньому звичайно обмежується діяльністю невеликого числа спеціалізованих банків і підрозділів, зайнятих, як правило, фінансуванням впроваджувальних розробок по освоєнню інноваційних продуктів.

Нажаль, в Україні банківський сектор сьогодні орієнтується на великі інноваційні проекти, гарантом у кредитуванні яких виступає держава і які характеризуються швидкою окупністю, низькою ставкою рефінансування. Українські банки, як правило, надають кредити тим підприємствам, які мають значний досвід діяльності на ринках і стабільний дохід в останні роки своєї діяльності. У той же час, малі венчурні фірми, кооперативи та інші малі та середні організації, діяльність яких пов'язана з науково-технічною сферою, що відзначається значним ступенем ризику, залишаються поза полем зору інтересів більшості кредитних інститутів України. Початківці венчурного

бізнесу не тільки не мають досвіду й постійних прибутків, а й працюють зі значними ризиками, мають високий ступінь невизначеності кінцевого результату, упевненості в його потенційному використанні у виробничій сфері й можливості комерційної реалізації інноваційного продукту. Саме ці фактори стримують кредитування венчурного підприємництва й не сприяють широкому припливу кредитних ресурсів в інноваційну сферу [1].

Обмеженість фінансових ресурсів вітчизняних банків, не дають можливості активно приймати участь в фінансуванні венчурного бізнесу, кредитувати ключові складові інноваційної сфери економіки – малі венчурні підприємства, що істотно стримує їхній розвиток, гальмує економічний підйом всієї економіки. Зацікавити банки фінансувати діяльність венчурних підприємств дуже складно.

Незважаючи на те, що сьогодні вітчизняні банки поки що не прагнуть активно збільшувати обсяги своєї участі в операціях венчурного фінансування у зв'язку з їх підвищеною ризикованістю, провідні аналітики інвестиційного ринку України стверджують, що з розвитком інвестиційних кредитних організацій і загостренням конкуренції на ринку ситуація цілком може змінитися. Поки що банки не завжди є справжніми венчурними фахівцями, готовими йти на розумний ризик.

Розмаїття форм організації мікрокредитування залежить від конкретних економічних умов регіону, специфіки клієнтів і схем фінансування, але в умовах дефіциту фінансових ресурсів, матеріально-технічного забезпечення, відсутності підприємницького досвіду, вони стають єдиним можливим джерелом створення малих венчурних підприємств. Система мікрокредитування відкриває перед кредитною системою нові можливості для гнучкого й ефективного забезпечення розвитку венчурного підприємництва [2].

В Україні можна законодавчо дозволено стимулювання банківських і небанківських фінансових установ для розширення мікрокредитування та

створення сприятливих умов для суб'єктів малого підприємництва щодо отримання мікрокредитів. Крім того, доцільним є створення так званих «внутрішніх венчурів» або дочірніх структур банку.

Механізм інвестиційної діяльності внутрішнього банківського венчуру полягає в акумулюванні заощаджень населення й вільних ресурсів юридичних осіб за допомогою продажу сертифікатів (не цінних паперів) фонду з метою управління колективними інвестиціями. При цьому слід підкреслити, що застосування цього механізму вимагатиме відповідної зміни вітчизняного законодавства, оскільки на сьогоднішній день згідно з Законом України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», банки не можуть виконувати функції з управління активами венчурних фондів.

Чітке визначення та закріплення функцій суб'єктів запропонованої мережі венчурних фондів за участю банківських установ дозволить ефективно, координовано здійснювати як пряме, так і опосередковане регулювання венчурного бізнесу, створити відповідне інформаційне забезпечення та підтримку інвесторам, як на рівні регіонів, так і на загальнодержавному рівні, реалізувати диференційований підхід щодо фінансової підтримки державою учасників венчурного бізнесу.

Література;

1. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М. І. Крупка – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. – 608 с. – ISBN 966-613-042-4.

2. Кузнецова А.Я. Аналіз ринкових способів залучення фінансового капіталу під дослідницькі проекти // Вісник Львівського університету. – Львів, 2001. – Вип. 30. – С. 192-197.

Regionální ekonomika

Залесский Борис Леонидович

Белорусский государственный университет

ПРИОРИТЕТ СОТРУДНИЧЕСТВА РЕГИОНОВ – РЕАЛИЗАЦИЯ КОНКРЕТНЫХ ПРОЕКТОВ

Таджикистан относится к числу тех государств в Центральной Азии, торгово-экономические отношения с которыми Республика Беларусь в последние год-полтора развивает особенно интенсивно. Так, если в 2020 году объем взаимной торговли между ними увеличился «практически в три раза и превысил \$111 млн» [1], то только за январь – август 2021 года товарооборот вплотную приблизился к отметке в 110 миллионов долларов, «в том числе белорусский экспорт – 107,5 млн долларов» [2]. Свою определяющую роль в достижении этих цифр сыграли такие поставки из Беларуси, как тракторы и седельные тягачи, сахар, автомобили, предназначенные для перевозки десяти и более человек, нефтепродукты, изолированные провода, кабели, канцелярские товары из бумаги и картона, шины. О многом говорит и тот факт, что уже есть «около 20 дилеров белорусских производителей – в Таджикистане. Речь идет о сборке тракторов, техники “Бобруйскагромаша”, “Гомсельмаша”. Готовятся также совместные проекты в области молочной промышленности» [3], в каждом из которых свою определяющую роль должно сыграть взаимодействие конкретных регионов двух стран.

Напомним, что тема активизации межрегионального сотрудничества обсуждалась еще в апреле 2021 года на 14-м заседании межправительственной таджикско-белорусской комиссии по вопросам торгово-экономического сотрудничества, где рассматривались «актуальные вопросы взаимодействия в промышленности и производственной кооперации, сельском хозяйстве и транспорте, здравоохранении и образовании, инвестициях и информационных

технологиях» [4, с. 13]. Важная деталь: сегодня торгово-экономические, научно-технические и культурные связи в рамках подписанных соглашений о сотрудничестве развивают такие регионы Таджикистана и Беларуси, как: Согдийская область – с Витебской, Минской и Могилевской областями, Хатлонская и Гомельская области, города Минск и Душанбе, Худжанд и Могилев, Яванский и Узденский районы.

Одним из наиболее активных участников белорусско-таджикского межрегионального сотрудничества является **Минская область**, внешнеторговый оборот которой с Таджикистаном за восемь месяцев 2021 года вырос более чем в три раза и превысил 22 миллиона долларов. Ключевую роль в достижении таких показателей сыграла в том числе и реализация соглашения о сотрудничестве с **Согдийской областью**, подписанного в 2014 году. При этом стороны не собираются останавливаться на достигнутом, намечая новые планы взаимовыгодных партнерских связей. В частности, на встрече руководителей регионов А. Турчина и Р. Ахмадзоды в начале ноября 2021 года речь шла о целом ряде новых перспективных направлений взаимодействия. Один из очевидных приоритетов – белорусская легкая промышленность, сырьем для которой может стать таджикский хлопок. С белорусской стороны в этой связи была озвучена также заинтересованность в создании на территории Таджикистана совместных предприятий по переработке хлопка. Что касается таджикских партнеров белорусской столичной области, то они заинтересованы «в поставках овощей и фруктов в Беларусь, а также получении качественных белорусских семян картофеля. В течение 3-4 лет область планирует увеличить объем получения картофеля до 1 млн т» [5]. В целом стороны предполагают весьма серьезно расширить двусторонние связи уже в ближайшем будущем. Об этом свидетельствует тот факт, что на состоявшейся в ноябре 2021 года бизнес-встрече «представители более 30 таджикских и белорусских предприятий провели переговоры о возможном сотрудничестве в сфере машиностроения, здравоохранения, деревообработки, пищевой и перерабатывающей

промышленности» [6]. Способствовать расширению взаимодействия двух областей должен также подписанный в ноябре 2021 года меморандум о сотрудничестве между городами Жодино и Гулистан.

Активно развивать партнерские связи с Согдийской областью намерены и на **Могилевщине**. Соглашение о сотрудничестве стороны подписали в 2017 году. А за три квартала 2021 года товарооборот между ними вырос еще почти на треть. И в данном случае речь идет об активном поиске новых возможностей взаимодействия. Один из приоритетов – создание совместных производств. С учетом того, что в Могилеве действует крупнейший белорусский производитель текстильной продукции – ОАО “Моготэкс”, то и здесь серьезно заинтересованы в поставках хлопка из Таджикистана. А у таджикских партнеров, которые ежегодно увеличивают площадь выращивания этой культуры, есть и свой интерес: организовать с белорусской стороной совместное предприятие по переработке хлопка. «Это позволит создать у нас [в Согдийской области] несколько тысяч новых рабочих мест» [7]. Наладить работу по совместному производству лифтов в таджикском регионе планируют и в ОАО “Могилевлифтмаш”. И это – только часть предложений, прозвучавших в ноябре 2021 года на бизнес-встрече сторон в Могилеве, в рамках которой соглашение о сотрудничестве подписали Могилевское отделение Белорусской торгово-промышленной палаты и Торгово-промышленная палата Согдийской области. Кроме того, «подписать соглашение о намерениях договорились ОАО “Могилевский завод “Строммашина” и ЗАО “Норд Азия Металл” по реализации проекта по изготовлению и поставке технологического оборудования для производства асбестоцементных листов» [8]. А представители других Mogilevских предприятий ряда отраслей наладили контакты для торговли готовой продукцией и сырьем. И это вселяет оптимизм.

Литература

1. Посол: белорусские проекты в Таджикистане не просто обоснованы, а дают экономический эффект [Электронный ресурс]. – 2021. – URL:

<https://www.belta.by/politics/view/posol-belorusskie-proekty-v-tadzhikistane-ne-prosto-obosnovany-a-dajut-ekonomicheskij-effekt-459969-2021/>

2. Торгово-экономическое сотрудничество [Электронный ресурс]. – 2021.

URL:

https://tajikistan.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/belarus_tajikistan/trade_economic/

3. Денисенко: дружба лидеров Беларуси и Таджикистана хорошая основа для всестороннего сотрудничества [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/politics/view/denisenko-druzhiba-liderov-belarusi-i-tadzhikistana-horoshaja-osnova-dlja-vsestoronnego-sotrudnichestva-460655-2021/>

4. Залесский, Б.Л. В русле позитивной динамики сотрудничества / Б.Л. Залесский // Materialy XVIII Mezinárodní vědecko-praktická conference “Efektivni nastroje modernich ved – 2021”. Volume 5: Praha. Publishing House “Education and Science”. – С. 13–15.

5. Хлопок, фрукты, семена картофеля: Минская область планирует наращивать сотрудничество с Таджикистаном [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/regions/view/hlopok-frukty-semena-kartofelja-minskaja-oblast-planiruet-naraschivat-sotrudnichestvo-s-tadzhikistanom-467756-2021/>

6. Предприятия Минской и Согдийской областей заинтересованы в сотрудничестве в сфере промышленности [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/regions/view/predpriyatija-minskoj-i-sogdijskoj-oblastej-zainteresovany-v-sotrudnichestve-v-sfere-promyshlennosti-468050-2021/>

7. Заяц: Могилевский регион и Согдийская область Таджикистана заинтересованы в тесном сотрудничестве и реализации проектов [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/regions/view/zajats-mogilevskij-region-i-sogdijskaja-oblast-tadzhikistana-zainteresovany-v-tesnom-sotrudnichestve-i-467893-2021/>

8. Могилевское отделение БелТПП и ТПП Согдийской области Таджикистана подписали соглашение о сотрудничестве [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/economics/view/mogilevskoe-otdelenie-beltpi-i-tpi-sogdijskoj-oblasti-tadzhikistana-podpisali-soglashenie-o-468065-2021/>

Zahraniční ekonomické aktivity

Залесский Борис Леонидович

Белорусский государственный университет

АКЦЕНТ – НА РЕАЛИЗАЦИЮ СОВМЕСТНЫХ ПРОЕКТОВ

В первой декаде октября 2021 года во Владивостоке впервые прошли “Дни Республики Беларусь в Приморском крае”, участниками которых с белорусской стороны стали 160 представителей различных сфер деятельности – торгово-экономической, инвестиционной, культурной. Важнейшими мероприятиями в рамках этих дней стали: 1) заседание рабочей группы по сотрудничеству Республики Беларусь с Приморским краем; 2) ярмарка-продажа белорусских товаров и выставка техники с участием 18 крупнейших предприятий Беларуси; 3) бизнес-форум белорусских и приморских деловых кругов по расширению сотрудничества с уже существующими партнерами и поиску новых.

Хорошим фоном для проведения всех этих мероприятий стал тот факт, что в 2021 году экспорт белорусских предприятий в данный российский регион вырос уже на 43 процента и составил 13 миллионов долларов. Но, судя по тому, насколько заинтересованно и конкретно обсуждала во Владивостоке рабочая группа перспективы дальнейшего взаимодействия сторон, эта величина является всего лишь отправной точкой в плане реализации новых совместных проектов. Назовем некоторые из них. В частности, на территории Приморского края планируется создать полноценный выставочный и сервисный центр по реализации и сопровождению белорусской техники, что позволит не только продавать технику, но еще и обслуживать ее, а также на месте представлять широкому кругу потребителей в Приморье. В сфере промышленности ожидается реализация проекта по продвижению продукции ОАО “Могилевлифтмаш”. «Это касается как лифтов и лифтового оборудования, так и парковок роторного и карусельного типа – нового направления, освоенного предприятием» [1]. В области сельского хозяйства намечены продвижение, апробация и внедрение в

Приморском крае белорусских сортов картофеля, экспертная поддержка и научное сопровождение в вопросах выращивания фруктовых садов, а также переоборудование сельскохозяйственной техники на гусеничный ход.

Что касается выставки продукции белорусских предприятий, то на главной площади Владивостока демонстрировалась коммунальная, сельскохозяйственная и строительная техника машиностроительных заводов Беларуси. Еще ряд предприятий – холдинг “Бабушкина крынка”, Кобринский маслодельно-сыродельный завод, компания “Домочай”, ОАО “Красный Пищевик”, ОАО “Коммунарка”, Брестский, Бобруйский, Могилевский и Пинский мясокомбинаты – представили белорусские кондитерские, молочные и мясные изделия, которые здесь хорошо известны и традиционно пользуются повышенным спросом. Достаточно сказать, что в 2020 году «в Приморье поставлено белорусского продовольствия на сумму \$2,1 млн. По сравнению с 2019 годом это был рост на 63%. В текущем году только по итогам 8 месяцев поставки увеличены на 34%, уже наторговали на \$2 млн» [2].

Состоявшийся в рамках “Дней Республики Беларусь в Приморском крае” бизнес-форум продемонстрировал высокую заинтересованность местных торговых сетей в увеличении объемов поставок белорусских продуктов питания. А состоявшиеся переговоры представителей деловых кругов по увеличению ассортимента поставляемой продукции позволяют реально рассчитывать на кратный рост их объема уже в ближайшей перспективе. В числе тех предприятий, которые весьма результативно поработали во Владивостоке, следует назвать белорусский холдинг “АМКОДОР”, который объединяет 30 юридических лиц, в том числе 21 завод в Беларуси, России, Узбекистане и Литве. В частности, «заключен контракт на поставку очередных 15 единиц машин холдинга в адрес одной из хозяйствующих организаций. Кроме того, подписан еще один дилерский договор, уточнены потребности Приморья в специальных машинах “АМКОДОР” на 2022 год и объемы их поставок» [3]. Интересно, что спустя несколько недель – в конце октября 2021 года – во Владивостоке была проведена еще и презентация широкого ассортимента техники того же “АМКОДОРА”, позволяющей «реализовать комплексное обеспечение лесозаготовительной сферы, что в свою очередь повышает производительность и коэффициент полезного действия приобретаемой потребителем техники на

каждом этапе производственного процесса» [4]. Судя по всему, новые контракты здесь – не за горами.

О том, что Приморский край серьезно заинтересован в белорусской технике, свидетельствует также факт подписания ОАО «Управляющая компания холдинга «Бобруйскагромаш» дилерского соглашения с ООО «Утес» с правом реализации машин для внесения пылевидных химических мелиорантов в Приморском крае. Важная деталь: «ООО «Утес» на протяжении 22 лет является разработчиком карьера «Гора Глубинная» и зарекомендовал себя как надежный производитель минеральных удобрений: известняковой доломитовой муки, известняковой крупки и минерального порошка для асфальто-бетонных заводов» [5]. Сейчас эта российская компания в качестве основных машин для внесения минеральных удобрений использует западноевропейскую технику, которая в семь раз дороже белорусской. Так что перспективы для машин «Бобруйскагромаша» на приморском рынке открываются неплохие.

Напомним, что состоявшийся летом 2021 года VIII Форум регионов Беларуси и России продемонстрировал «обширный потенциал в плане дальнейшего развития взаимодействия между конкретными регионами двух стран, входящими в Союзное государство» [6, с. 26], который надо в полной мере использовать уже в ближайшей перспективе. Именно такой подход мы и наблюдаем сегодня на примере сотрудничества Республики Беларусь с Приморским краем России.

Литература

1. Экспорт Могилевской области в Приморский край увеличился на 84% [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/regions/view/eksport-mogilevskoj-oblasti-v-primorskij-kraj-uvelichilsja-na-84-463897-2021/>
2. Беларусь рассчитывает на кратный рост поставок продовольствия в Приморский край России [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-rasschityvaet-na-kratnyj-rost-postavok-prodovolstvija-v-primorskij-kraj-rossii-463698-2021/>
3. «АМКОДОР» поставит очередную партию техники в Приморский край [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/economics/view/amkodor-postavit-ocherednuju-partiju-tehniki-v-primorskij-kraj-463805-2021/>
4. Презентация белорусской техники лесопромышленного комплекса прошла в г. Владивостоке [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://russia.mfa.gov.by/ru/vladivostok/news/e6bb6d0efeea1757.html>

5. Приморский край заинтересован в белорусской сельхозтехнике [Электронный ресурс]. – 2021. – URL: <https://www.belta.by/economics/view/primorskij-kraj-zainteresovan-v-belorussoj-selhoztehnikе-464889-2021/>

6. Залесский, Б. Время новых возможностей. Сборник статей / Б. Залесский. – LAP LAMBERT Academic Publishing, 2021. – 180 с.

Účetnictví a audit

К.е.н. Булкот Г.В., здобувач Бишовець А.О.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Внутрішній контроль необхідний для кожного підприємства, так як він дозволяє виявити не лише недоліки компанії, але і запобігти утворенню будь-яких порушень в процесі господарської діяльності. Швидкий розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій запровадив у світовій економіці новий сучасний засіб платежу, так звані електронні гроші. Це вплинуло на збільшення динамічності бізнес-процесів, розширення каналів збуту, покращення обслуговування клієнтів та прискорення руху грошових потоків за рахунок використання Інтернету.

На законодавчому рівні визначення «електронні гроші» закріплено. Згідно із Законом «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» електронні гроші – це одиниці вартості, що зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, аніж тим хто їх випускає, і є грошовим зобов'язанням у готівковій або безготівковій формі [3].

Однак, варто звернути уваги, на думки науковців щодо даного поняття. Шишкова стверджує, що електронні гроші - це унікальний економічний і правовий феномен, що за своєю економічною сутністю є своєрідною третьою формою грошей, оскільки значно відрізняються як від готівкових, так і безготівкових коштів [2].

Батракова визначає, що електронні гроші - це такий вид платіжних засобів, обіг яких відбувається в електронному вигляді та гарантує повну анонімність [2]. Тобто, підсумовуючи вищезазначені визначення, можна сказати, що електронні гроші можуть існувати лише за наявності налагодженої організації інформаційного та облікового забезпечення на підприємстві.

Під час здійснення внутрішньогосподарського контролю за операціями, які пов'язані з електронними коштами на підприємствах, управлінцям необхідно

раціонально і ефективно використовувати електронні кошти для успішного функціонування підприємства; достовірно, правдиво та в повній мірі поінформувати про наявність і рух електронних грошей; здійснювати збереження майна, а саме електронних грошей. Відсутність на підприємстві розроблених методів оцінки та відображення рахунків електронних грошей спричиняє спотворення фінансової звітності. Через це, актуальним механізмом формування коректної та достовірної інформації про рух електронних грошей на дату балансу, виникає питання розробки організаційно-методичних положень щодо здійснення внутрішньогосподарського контролю операцій з електронними коштами. Як відомо, за формами проведення внутрішній контроль розрізняють на попередній, поточний і підсумковий (наступний). Тепер розглянемо, прийоми як документального, так і фактичного контролю за кожною формою.

На попередньому контролі варто здійснити оцінку договору про надання послуг за операціями з електронними грошима. Така оцінка повинна базуватися на тому, чи правильно складений і підписаний такий договір. Для цього варто переглянути договори, які уклалися раніше, якщо підприємство вже мало справу з електронними грошима. Це дасть можливість звернути увагу на проблеми, які вже виникали і вчасно на цьому етапі їх вирішити.

Поточний контроль за операціями з електронними грошима повинен здійснюватися безпосередньо під час їх надходження на підприємство. Даний контроль може здійснюватися у вигляді перевірки під час складання первинних документів таких як, платіжне доручення, виписка банку, акт приймання-передачі електронних грошей. Поточний контроль також може здійснюватися під час відображення операцій, пов'язаних з електронними коштами, на рахунках бухгалтерського обліку або під час створення звітності, а також співставлення з лімітами встановленими на використання електронних грошей згідно до законодавства.

Відображення усіх операцій з електронними коштами здійснюється виключно на підставі первинних документів. Щоб уникнути розбіжностей між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю електронних грошей, на підприємстві здійснюється особлива форма контролю – інвентаризація. Інвентаризація електронних грошей має виключно документальний характер, тому вона проводиться шляхом перевірки залишків сум за даними бухгалтерського обліку підприємства з даними первинних документів.

Наступний контроль за операціями з електронними грошима здійснюється на підприємстві над операціями, які вже виконані. Дана форма контролю, здійснюється службою внутрішнього контролю (далі СВГ). СВГ проводить перевірку над виконаними операціями з електронними коштами, виявляє помилки і надає рекомендації щодо виправлення помилок і уникнення їх в майбутньому. Вивчення руху електронних грошей для кожного підприємства є необхідною складовою його використання. Суб'єкт господарювання повинен здійснювати перевірку правильності оформлення первинних документів шляхом взаємної перевірки з контрагентами, порівняння різних первинних документів з реєстрами бухгалтерського обліку, або проведення зустрічної перевірки. Таким чином підтвердити справжність оригіналів документів.

Для зручності проведення процедур внутрішнього контролю, відображення його результатів та узагальнення інформації, рекомендовано розробити звіт про результати перевірки операцій з електронними грошима для потреб керівників підприємства. Цей робочий документ контролера дозволить під час перевірки виявити та підтвердити помилки при складанні оригіналу документа або виявити його відсутність, перевірити правильність відображення операцій з електронними грошима на рахунках тощо.

Після перевірки СВГ має узагальнити усю отриману інформацію про помилки та порушення, які були виявлені. Документально результати внутрішнього контролю можуть бути представлені в Книзі обліку результатів перевірок операцій з електронними грошима, акті інвентаризації та звіті служби внутрішнього контролю. Під час перевірки виявлені неточності у відображених операціях, пов'язаних з електронними коштами, зобов'язують працівника СВГ розробити найефективніші заходи задля подальшого уникнення цих неточностей.

Отже, внутрішньогосподарський контроль вкрай необхідний на підприємстві, так як це дає можливість компанії уникнути можливих штрафних санкцій та різного виду порушень. Керівники підприємства повинні орієнтуватися на таку систему контролю, яка б не лише гарантувала відсутність порушень у діяльності, а в систему, яка б виявляла допущені помилки раніше, і давала своєчасну достовірну оцінку діяльності підприємства, намагаючись підвищити його ефективність. Служба внутрішнього контролю зобов'язана бути

зорієнтованою на процес роботи підприємства, контролювати його діяльність та спостерігати за порушеннями, які з'явилися. За допомогою інвентаризації можна здійснити перевірку усіх розрахунків, які пов'язані з електронними коштами. Таким чином, інвентаризація електронних грошей – це найкращий спосіб внутрішнього контролю на підприємстві. Це дасть можливість своєчасно виявляти і швидко виправляти помилки, які пов'язані з обліком та здійсненням розрахунків з електронними коштами.

Література:

1. Легенчук С.Ф. Облікове відображення операцій з електронними грошима: методичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Економічні науки. 2017. Вип. 23 (3). С. 144—147.
2. Мокієнко Т.В. Електронні гроші: сутність, класифікація та облікове відображення. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/37.pdf (дата звернення: 06.11.2021)
3. Про платіжні системи та переказ коштів: Закон України від 05.04.2001 №2346-III. Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text> (дата звернення: 06.11.2021).
4. Радченко М.А. Особливості відображення електронних грошей в обліку. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія «Економіка». 2015. Вип. 1 (45). Т.2. С. 121—124.

Кірданов М.Г.,

К.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Варич О.Р.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима

Гетьмана», Україна

РОЗРАХУНКИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПДВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Діяльність в умовах пандемії COVID-19 стала справжнім викликом не тільки для підприємств, а й для країни в цілому. Жодна країна світу, навіть із значними можливостями, не була готова до таких жорстких умов. На даний момент немає такої країни, яка б не переживала кризові економічні та фінансові моменти в сьогоденнішніх реаліях.

Одними із найбільш ефективних інструментів стимулювання та підтримання діяльності бізнесу, в тому числі за умов карантинних обмежень, є податкові інструменти. Доцільними будуть різні методи та способи фінансової стабілізації: надання грантів, допомога обіговими коштами для підтримки і покриття витрат під час карантину, замороження виплат, відтермінування сплати ПДВ, зниження ставки, відтермінування виплат платниками податків.

Розглянемо детальніше сплату податку на додану вартість. ПДВ – є непрямим податком, що входить до ціни товару, робіт, послуг та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до бюджету здійснює продавець.

Основним інструментом для розрахунку ПДВ є додана вартість – новостворена вартість підприємством за рахунок його власних виробничих факторів, яка складається з ренти, оренди, амортизації, заробітної плати та прибутку. Облік даного податку пов'язаний з такими поняттями: податкове зобов'язання, податковий кредит та бюджетне відшкодування.

В Україні існують такі ставки податку на додану вартість: 20%, 0% та 7%, а також 14% для операцій з постачання та ввезення на територію України сільськогосподарської продукції, визначеної у ПКУ.

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету або відшкодуванню з Державного бюджету України, регулюється статтею 200 Податкового кодексу України.

Враховуючи чинне законодавство, платники податку самостійно зобов'язані декларувати свої податкові зобов'язання та визначати сутність і відповідність здійснюваних ними операцій.

Принцип стягнення податку на додану вартість на перший погляд дуже простий: із суми податкових зобов'язань віднімаємо суму податкового кредиту і отримуємо суму, яка підлягає сплаті до бюджету. Однак, незважаючи на це, цей податок є одним із найскладніших в адмініструванні.

З 1 березня 2020 року в Україні запровадили певні пом'якшення у сплаті даного податку, але лише на період карантинних обмежень, спричинених пандемією COVID-19.

Проте є санкції, на які не діють дані правила - це порушення декларування, нарахування та сплати ПДВ.

Не застосовуються санкції за нереєстрацію / (несвоєчасну) реєстрацію податкових накладних, розрахунків коригування до податкових накладних в ЄРПН.

Якщо платник не сплачує узгоджену суму податкового зобов'язання протягом визначених строків, він притягується до відповідальності у вигляді штрафу. Якщо затримка до 30 календарних днів, тоді 5% погашеної суми податкового боргу, якщо більше 30 календарних днів – 10% погашеної суми податкового боргу.

Також слід зазначити, що звільнення від фінансової відповідальності не звільняє платників податків від адміністративної відповідальності.

ПДВ, навіть в умовах обмежень, зумовлених пандемією, є одним з основних бюджетоутворюючих податків. У 2020 році він становив 38.15% від загальних надходжень до державного бюджету та 11% ВВП. Темпи приросту надходження ПДВ значно різняться протягом періоду з 2017 по 2020 рр.. Наприклад, у 2019 році темп зростання надходжень ПДВ до бюджету був 8,19%,

а у 2020 р. – став від'ємним (-6,22%) через введення локдаунів, суворих карантинних норм, а також закриття частини підприємств малого та середнього бізнесу. Це значно скоротило не тільки податкові надходження, а у загалом дохідну частину бюджету.

Загалом, результати ефективності розрахунків з бюджетом за ПДВ дають змогу зробити низку висновків. По-перше, існує велика кількість факторів, які впливають на сплату податку. Для отримання загальної актуальної картини стану та сплати ПДВ, потрібно моніторити податкове законодавство.

По-друге, залишається проблема з отриманням повної, достовірної інформації щодо операцій, котрі є об'єктом оподаткування ПДВ, а також своєчасним одержанням такої інформації.

Можна стверджувати, що, незважаючи на значну частку ПДВ у доходах бюджету, податкових надходженнях, рівень ефективності розрахунків залишається низьким. Причинами цього є невирішені проблеми механізму адміністрування ПДВ, що призводять до значних втрат бюджету.

Постковідне відновлення економіки неможливе при збереженні старих методів фіскального тиску. Україна не може собі дозволити підтримувати бізнес прямими виплатами, як Німеччина. Але в уряді є податкові важелі. Серед них – зниження ставки ПДВ у рамках комплексної податкової реформи. Це забезпечить прозорі умови ведення бізнесу, допоможе вивести бізнес із тіні та дасть нове дихання підприємництву. Постраждають тільки корупціонери, які наживаються за рахунок ухилення від податків. Відповідно, наповнення бюджету відбудеться за рахунок детінізації економіки та збільшення податкової бази. Нинішній час – найкращий для запровадження радикальних реформ у податковій сфері.

Література:

1. Єфіменко Л.Л. Механізм стягнення фіскальних платежів в умовах обмеженості фінансових можливостей: світовий досвід. URL: <https://www.ndifp.com/1358/> (дата звернення 10.11.2021).
2. Фомічов А. Оподаткування в умовах карантину-2020. https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013651 (дата звернення 10.11.2021).
3. Кучеренко О. Наскільки оподатковувати додану вартість. <https://blog.liga.net/user/okucherenko/article/39937> (дата звернення 10.11.2021).

Сташенко Ю.В.,

К.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Волтаріус В.В.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима

Гетьмана», Україна

МОЖЛИВІСТЬ ПРОТИДІЇ СПАДУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ COVID-19 ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

На даному етапі в сфері економіки нашої країни спостерігається значний спад, що не в останню чергу спричинене пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями. Багато підприємств потерпають від того, що вони вимушені йти на карантин або шукати інші способи роботи (працювати онлайн, якщо це можливо, перепрофільватися у сферу надання послуг у дистанційному режимі тощо). Так, враховуючи усі дані процеси, які відбуваються у світовій економіці та в економіці України, всі інструменти фіскальної політики мають бути гнучкими та відповідати реаліям часу.

Одним з інструментів реалізації фіскальної політики держави є податок на прибуток підприємств. А як відомо, податок на прибуток ще можна назвати податком на діяльність, адже він напряму залежить від того, чи прибутковою вона є. Так, враховуючи те, що більшість підприємств зазнали змін у організації свого робочого процесу, а деякі – повних змін в сфері діяльності через вірусну інфекцію COVID-19, на нашу думку, варто трохи переглянути та внести певні корективи щодо сплати податку на прибуток у період карантинних обмежень. Адже сплата податку на прибуток за прийнятними умовами є не дуже коректною по відношенню до підприємств в період пандемії, а також через неї підприємствам важко виконувати покладені на них фіскальну та регулюючу функції. Тому, ми вважаємо, що коректним було б розглянути деякі пропозиції щодо податкових пільг для підприємств у сфері сплати податку на прибуток в умовах COVID-19.

Можна сказати, що пандемія вірусної інфекції COVID-19 по-різному впливає на діяльність підприємств. Так, одним підприємствам не вдалося переналаштуватися на дистанційну роботу або перепрофілювати свою діяльність, проте їм все одно необхідно утримувати робітників, сплачувати їм заробітну плату або оплачувати відпустку, при цьому не отримуючи прибуток. Тому, на нашу думку, для таких підприємств необхідно було б запровадити так звані «податкові канікули» та встановити ставку податку на прибуток у розмірі 0% та звільнити їх від податкового тягара.

У деяких підприємствах все ж таки знайшлися сили та можливість трохи змінити свою діяльність, їм вдалося зберегти певний обсяг своєї продуктивності та надавати послуги у дистанційному або онлайн-режимі. Такі підприємства, звісно, можуть мати певний прибуток, а отже і сплачувати податок на нього. Для них ми пропонуємо ставку податку у розмірі 15%, що теж полегшить їх податковий тягар.

Для іншого типу підприємств характерна така ситуація, що їм у повній мірі вдалося налагодити свою роботу в період карантину або ж навіть покращити та примножити свої прибутки завдяки ньому. Тому, для таких підприємств ми вважаємо, що доречним буде залишити основну звичайну ставку податку на прибуток у розмірі 18% від бази оподаткування [3].

Розглянувши дані онлайн-ресурсу «Економіка карантину» щодо сплати податку на прибуток за 2020 рік, можна безсумнівно сказати, що до підприємств, які показали від'ємні значення в надходженнях до бюджету, належить діяльність домашніх господарств (їх показник склав аж -53%), підприємств у сфері надання послуг з харчування (-27%), видобутку корисних копалин (-37%), постачання електроенергії та опалення (-13%), діяльність у сфері транспортного сполучення (-4%) тощо. Тому, ці дані варто врахувати при визначенні яку саме ставку податку буде платити конкретне підприємство [1].

Запропоновані нами зміни у сплаті податку на прибуток, на нашу думку, варто запровадити хоча б ще на певний період після карантину або ж до моменту припинення карантинних обмежень. Так, це безпосередньо полегшить діяльність більшості підприємств, а також покращить економічне становище України, навіть не дивлячись на те, що надходження до бюджету можуть бути меншими. Проте так багато підприємств матимуть змогу отримувати прибутки та не ліквідувати свою діяльність через понесені збитки від карантину.

Державою зроблені вже певні кроки щодо адаптації податкової політики до умов пандемії, а зокрема платники податку на прибуток можуть скористатися правом на «податкові канікули» щодо його сплати, а саме, використати ставку у розмірі 0%, але за умови виконання багатьох вимог, зокрема річний дохід таких підприємств за останній податковий рік не може перевищувати трьох мільйонів гривень, а розмір заробітної плати кожного працівника за кожен місяць звітного періоду не повинен бути меншим ніж дві мінімальні суми заробітної плати та ряд інших обмежень. Проте під дані умови може потрапити не так багато підприємств [2].

Так, дані пом'якшення діють лише до грудня 2021 року. Проте, як ми вже зазначали вище, на нашу думку підприємствам необхідно забезпечити ще певний період для відновлення процесу своєї діяльності та дати можливість адаптуватися до нових умов.

Тому, було б краще врахувати всі наведені нами рекомендації та встановити нові диференційовані ставки податку на прибуток в розрізі певних видів підприємств хоча б ще на рік після закінчення карантинних обмежень. Також задля уникнення зловживання такими ставками, ми пропонуємо встановити певний прямий та непрямий контроль за діяльністю підприємств, аби не відбувалося підміни виду економічної діяльності. Зокрема такими методами контролю може бути перехресний контроль ще й за податком на додану вартість, адже він передбачає аналіз складу господарських операцій, що дасть можливість контролювати дане питання.

Література:

1. Економіка карантину: он-лайн панель. ТОВ «Сучасні маркетингові комунікації». URL: <https://q.rating.zone/> (дата звернення: 12.11.2021).
2. Податкові канікули діють до грудня 2021 року. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://lv.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-336681.html> (дата звернення: 12.11.2021).
3. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. № 2755-IV. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text__ (дата звернення: 09.11.2021).

PHILOSOPHY

Sociální filozofie

К. ю. н. Трофименко В. А.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОНЯТТЯ БЕЗПЕКА В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ.

Вступ. Одна з минулих публікація автора була присвячена новітнім тенденціям розвитку сучасного філософського знання. В аспекті розвитку були проаналізовані як внутрішньо-філософські тенденції, так і сучасна суспільна ситуація. Автором була констатовано, що філософське знання трансформується під сучасний стан суспільства і, тим самим, надає нового вектору розвитку багатьом суспільним процесам та оновленого погляду на традиційні суспільні явища [1]. Сприяло це і оновленому погляду на безпеку. Як же ж розумілося поняття безпека раніше і як її розуміння змінюється в призмі сучасного суспільної ситуації.

Виклад основного матеріалу. Спочатку категорія «безпека» тлумачиться як така, що дарується та забезпечується державою. В обмін на безпеку громадяни роблять для держави певні дії. У Платона, в його діалозі «Держава» [2], громадяни погоджуються жити у певній ієрархічній системі – прошарки робітників, воїнів та мудреців-філософів – заради самої держави. На думку Томаса Гоббса, заради безпеки (збереження життя) громадяни відмовляються і передають державі своє право на насильство [3]. Таким чином, держава стає єдиним суб'єктом, що має право на насильство, для забезпечення безпеки громадян зокрема. Але суспільно-історичний розвиток, розвиток філософії та інших наук приводить дослідників до думки, що держава не стільки повинна забезпечувати безпеку громадян, скільки створювати умови для сумісного безпечного співіснування громадян. Початок було покладено Рене Декартом [4], який умовою безпечного співіснування назвав створення державою демократичних інститутів. Більш виразно про це сказав Імануїл Кант [5], опрацьовуючи теорію категоричного імперативу. Категоричний імператив, в

аспекті питання безпеки, можна сформулювати наступним чином: якщо кожен буде робити все задля власного безпечного життя, це стане загальним законом безпеки всього суспільства. Питання безпеки, як і всього іншого існування, Кант віддає на відкуп виключно людини. Таким чином, можна побачити, що вже класична філософія стала фундаментом розвитку категорії «безпека». А новітні тенденції стали джерелом продовження такого розвитку. З цим погоджується й українська дослідниця С. Є Горбатюк, яка пише: «У процесі формування сучасної термінологічної системи і категорії «безпека» в ній дослідники застосовують різноманітні аспекти обґрунтування безпеки у соціальних, гуманітарних, військових та інших науках» [6, с. 31]. Але, як пише український науковець О. Дзьобань: «Термін безпека останніми роками став надзвичайно популярним і використовується настільки широко і всебічно, що досить часто буває неможливим виділити сутність і межі застосування основних складових понять та категорій стосовно безпеки» [7, с. 7]. Науковець пропонує виділити певні аспекти сучасного розуміння безпеки.

Для країн, що знаходяться в процесі трансформації, О. П. Дзьобань пропонує сконцентруватись на категорії національна безпека. Національна безпека розуміється ним як «а) безпека народу, нації, тобто населення країни...б) безпека суспільства, тобто сукупності людей, об'єднаних історично обумовленими умовами спільної життєдіяльності; в) безпека держави, тобто організаційно-правової форми об'єднаних народів, нації, що є засобом ведення спільних справ» [7, с. 9]. У форматі визначення, національна безпека – це «здатність держави, що захищає національні інтереси самостійно чи разом з іншими дружніми країнами (народами, націями), стримувати або усувати внутрішні і зовнішні загрози національному суверенітету, територіальній цілісності, соціальному ладу, економічного розвитку, іншим важливим елементам духовної і матеріальної життєдіяльності» [7, с. 10-11]. Зважаючи на першочергову важливість національної безпеки її система прописана вже у національному законодавстві нашої країни [8]. Але категорія національна безпека не охоплює всього змісту категорії безпека.

Набуває безпека і технологічного виміру у кібернетично-інформаційному просторі. З появою Інтернету, зростанням швидкості передачі даних, збільшенням сфери практичного використання кіберпростору все більше постає проблема кібернетичної безпеки. Це підтверджує і О. П. Дзьобань: «Завдяки

засобам інформації й новим інформаційним технологіям діяльність переважної більшості (до 90%) населення країн, що вступили в стадію інформаційного суспільства, буде так чи інакше пов'язана з інформацією» [9, с. 76]. Наша держава відчуває зростання небезпеки з цього боку, тому на законодавчому рівні закріпила основи та принципи забезпечення кібербезпеки [10].

Наступним викликом для безпекової сфери є процес поступової трансформації феномену гендерної рівності (рівного ставлення до людей незалежно від їхньої статі) у феномен гендеру. На думку автора, під гендером можна розуміти можливість людини визначати свій статус (від соціального до тілесного), на основі сучасних технологічних та медичних розробок і досягнень. З новітніми науковими відкриттями, особливо з розвитком медичних технологій, людина отримала ще більші можливості свого права на самоідентифікацію. Людина яка скористалася досягненнями технологій може піддаватись фізичним нападкам, агресивним та ображаючим висловам з боку консервативно налаштованих людей, фундаменталістських релігійних організацій. Також варто відмітити, що і по сьогодні точиться суперечка відносно прав таких людей, як приклад, у професійному спорті [11]. І це лише початок розвитку сфери гендеру, який стає дуже популярним серед дослідників. Він стає шляхом самовдосконалення людини, дозволяє виділитись з натовпу, розширити свій простір свободи про що пише українська дослідниця Мелякова Ю. В.: «...простір свободи сучасної людини стрімко розширюється, виходячи далеко за межі соціальної реальності. Свобода транслюдини охоплює її особисті ментальні й нейрофізіологічні стани, біохімічні та молекулярно-біологічні процеси. Будучи їх потенційним ресурсом, носієм і заручником, людина визнається правомочним їх модератором («право розпоряджатися власним тілом»)» [12, с. 122]. З цього можна зробити висновок про подальший жвавий розвиток гендеру людини і розширення безпекової проблематики в цій сфері. На жаль гендерна безпека поки не отримала жодного законодавчого закріплення в законодавстві нашої країни.

Висновки. Наведені основні різновиди сучасної безпеки (національна безпека, кібернетична безпека, гендерна безпека) є прикладом різноманітності і різнонаправленості розвитку категорії безпека. На швидкість появи нових аспектів безпеки у подальшому буде впливати поява нових сфер суспільного та іншого буття людини. Ці сфери вже не матимуть класичного виразу, тому

філософія повинна знаходитися у постійній динаміці задля адекватного реагування на ці процеси.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Трофименко В. А. Сучасна філософія в призмі нових викликів (до філософського переосмислення новітніх суспільних тенденцій). *Fundamental and applied science - 2021. Materials of the 17th International scientific and practical conference* (Sheffield, UK, 30 oktober -07 november 2021). Sheffield: Science and education Ltd, 2021. P. 28-33
2. Платон. Диалоги. Харків: Фолио, 2001. 384 с.
3. Гоббс Т. Левіафан. Київ: Дух і Літера, 2006. 606 с.
4. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат. Харків: Фолио, 2018. 416 с.
5. Кант І. Критика практичного розуму. Київ: Юніверс, 2004. 240 с.
6. Горбатюк С. Є. Еволюція феномену безпеки: від стародавніх політико-правових учень – до сучасної наукової думки. *Методологія, теорія та історія державного управління*. 2016. №2. С. 28-35.
7. Дзьобань О. П. Національна безпека в суспільствах транзитивного типу: монографія. Харків: НАУ ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2004. 292 с.
8. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 17.08.2021 р.).
9. Дзьобань О. П. Філософія інформаційного права: світоглядні й загальнотеоретичні засади: монографія. Харків: Майдан, 2013. 360 с.
10. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5.10.2017 р. №2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 18.08.2021 р.).
11. Она – мужчина. В Бразилии девушка-трансгендер дебютировала в ММА. URL: <https://news.ru/sport/ona-muzhchina-v-brazilii-devushka-transgender-debyutirovala-v-mma/>; Фокс, Феллон. URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Фокс,_Фэллон#:~:text=Фэллон%20Фокс%20\(англ., транссексуальным%20человеком%20в%20истории%20ММА](https://ru.wikipedia.org/wiki/Фокс,_Фэллон#:~:text=Фэллон%20Фокс%20(англ., транссексуальным%20человеком%20в%20истории%20ММА) (дата звернення: 17.08.2021 р.).
12. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій : монографія / О. Г. Данильян та інші. Харків: Право, 2020. 344 с.

FYZICKÁ KULTURA A SPORT

Tělesná kultura a sport: problémy, návrhy výzkumu

Діщенко Д. В.

*старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК ОКРЕМОЇ ГАЛУЗІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ УКРАЇНИ

Наразі в Україні є дуже актуальним питанням фізичної реабілітації оскільки різні захворювання і травми периферичної нервової системи та інші є соціально значущою проблемою зараз. Особливо така необхідність у кваліфікованих спеціалістах значно зросла внаслідок воєнних дій на території України. Загалом в Україні приблизно 6,1 % населення є людьми з обмеженими можливостями та ця цифра не перестає зростати. Тож фізична терапія вийшла на новий рівень розвитку – ерготерапія, який полягає у вдосконаленні старих методів терапії та введення сучасних, прогресивних реабілітаційних заходів.

Поняття ерготерапії можна тлумачити як комплекс методів, направлених на реабілітацію осіб з фізичними вадами (інсульт, опіки, ортопедичні травми, ураження кісток, травми хребта), когнітивними порушеннями (аутизм, навчання осіб з обмеженням життєдіяльності, синдромом дефіциту уваги й гіперактивності, інсульт) і емоційними розладами (посттравматичний стресовий розлад, депресія, тривога тощо), тобто відновлення основних функцій їх організму та підвищення якості їх життя в усіх сферах.

Різниця фізичної терапії та ерготерапії полягає в тому, що остання не лише допомагає відновити нормальну життєдіяльність організму людини, але і допомагає їй у створенні комфортних умов життя, соціальної адаптації в суспільстві, а також забезпечує можливість відновлення трудових навичок та

задоволення щоденних потреб у догляді за собою чи за своїми близькими [1, с. 23].

Ерготерапевт є кваліфікованим спеціалістом та психологом, що розробляє індивідуальні програми для пацієнтів, які орієнтовані на забезпечення його повноцінного функціонування та оснований на даних про оточення людини, його життя до травми, про його стан на даний час, його особисті схильності та захоплення, а також його інтелект. Процес ерготерапії складається з декількох стадій: 1. Включення пацієнта в програму фізичної терапії; 2. Оцінка, постановка цілей, вибір методів; 3. Проведення програми ерготерапії; 4. Оцінка змін, що відбулися з хворим під час проведення даного лікування. Такий процес відновлення допомагає збільшити незалежність хворого та підвищити його самооцінку. Таким чином, ерготерапевта можна розцінювати як аналітика, який виявляє та систематизує інформацію про причини поведінкових проблем, що знижують якість життя пацієнта [2, с. 68-73].

Ерготерапію застосовують після інсультів, після черепно-мозкових травм, що вплинули на швидкість і якість життя, для покращення розумових процесів у людей похилого віку, після травм і при захворюваннях опорно-рухового апарату, при порушеннях периферичної нервової системи, при обмеженні рухливості різного походження, при атрофуванні м'язів від довгої нерухомості.

Також використовуються спеціальні тренажери, які дозволяють імітувати такі дії як натискання на кнопку дверного дзвінка, роботу з кнопкою вимикача, закривання і відкривання клямки, дію дверної ручки, накидання на скоби і закривання навісного замка, вміння вставити вилку в розетку, а потім витягнути, зробити гвинтове обертання, показати кілька видів шнурівки, одночасне вставлення фігур у парні отвори.

Заняття будуються за принципом «від простого до складного». Перехід від найпростіших завдань до більш складних відбувається тільки після остаточного формування попередніх навичок, своєчасно коригується рівень складності завдань, інтенсивність навантажень. На заняттях особлива увага приділяється тому, щоб пацієнт був захоплений процесом.

Наприклад, бійці АТО під час своєї служби стикаються з багатьма психологічними проблемами, які порушують їх нормальну життєдіяльність, такі як: порушення сну; недовіра до рідних; сприйняття навколишнього світу, як

загрози; самотність; агресія; наркотики, алкоголізм; відсутність емоцій та почуттів; відчуття провини; складність у пошуку роботи; нічні кошмари.

Тобто ерготерапія покликана розв'язувати проблеми, які виникають у людини під час виконання якихось звичайних, буденних справ, шляхом підбора комплексного та індивідуального підходу до кожного [3, с. 54].

Отже, ерготерапія полягає у відновленні втрачених рухових функцій та дрібної моторики верхніх кінцівок, та містить досягнення максимально можливої соціальної та економічної незалежності хворих та є дуже важливою галуззю в системі медичної реабілітації України, яка досі не налагоджена належним чином.

Список використаних джерел

1. Попов С.Н. Физическая реабилитация /за ред. С.Н. Попов / 3-е изд., перераб. и доп. Москва : Феникс, 2005. 184 с.
2. Супонева Н.А., Мальцева М.Н., Зимин А.А. Методические основы применения эрготерапии в реабилитации больных с острым нарушением мозгового кровообращения. Вестник восстановительной медицины: 2017. 68-73 с.
3. Мурза В.П. Фізична реабілітація: навч. посібник /за ред. В.П. Мурза. Київ : Орлан, 2004. 599с.

Діщенко Д.В.

*Старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Державний Дніпропетровський університет внутрішніх справ*

СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНІ ТРАДИЦІЙНІ ТА СХІДНІ ЄДИНОБОРСТВА

Анотація. У статті аналізується типологія сучасних змішаних єдиноборств. Визначено основні відмінності сучасних видів єдиноборств від традиційних напрямків за останні 60 років.

Ключові слова: системи бойових мистецтв, внутрішні і зовнішні школи єдиноборств, змішані єдиноборства.

Актуальність дослідження. Єдиноборства по суті своїй є похідними від найдавніших родових типів людської діяльності, наприклад від такої, як воєнна. Але в той же час єдиноборства виступали зосередженням творчого, розвиваючи особистість людини. У цьому синтезі загального і особливого криється основа інтересу до тематики єдиноборств, в тому числі і в руслі спеціальних наукових досліджень.

Висновки з моніторингу останніх досліджень і публікацій. Питання поняття та типології службово-прикладних традиційних та східних єдиноборств висвітлено в роботах Бахарева Ю., Долбишева Н., Маслової А., в книзі Вернера Лінда «Енциклопедія бойового мистецтва» найбільш детально описано їх техніку, історія походження та філософські основи єдиноборств.

Мета дослідження полягає в з'ясуванні специфіки різних підходів до типології сучасних єдиноборств, визначити основні відмінності сучасних єдиноборств від традиційних напрямків за останні 60 років

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, аналіз і систематизація документальних джерел, метод порівнянь і аналогії.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі існує безліч видів єдиноборств. Багато з них можуть стати видами спорту, для чого

посилено підлаштовуються під універсальні, які пред'являють до спорту особливі вимоги, адаптуються і спеціалізуються.

Інші єдиноборства, навпаки, вже будучи видами спорту, посилено шукають область свого прикладного застосування для чого універсалізують свою техніку і підлаштовуються під специфіку функціонування обраних прикладних практик.

Третя група єдиноборств сама по собі народжена даними прикладними практик, і є їх органічним доповненням, не прагнучи ні до спортивної спеціалізації, ні до універсального або загального вживання, залишаючись у сфері службового або військового призначення [1, с. 39].

Всі ці групи єдиноборств часто називаються «прикладними єдиноборствами», маючи при цьому принципово різний соціальний статус, різну діяльно-поведінкову специфіку і ступінь включеності в спортивний процес.

Якщо спробувати проаналізувати всю «палітру» сучасних спортивних єдиноборств, то можна відзначити, що вони досить динамічно розвиваються і мають у своїй структурі цілий ряд видів і підвидів [3, с. 55].

Так, в останні 60 років з'явилося безліч видів спорту, які відокремилися від традиційних напрямків, ввівши певні відмінності, що стосуються таких параметрів, як:

факт дозволу ударних дій і ступінь контакту при їх нанесенні;

дозволені і заборонені зони нанесення ударних дій;

можливість використання і поєднання в поєдинку техніки боротьби в захопленні і ударної техніки руками і ногами;

можливість застосування для ударних дій різних частин рук (передпліччя, лікті) і ніг (гомілка, коліна);

наявність тих чи інших захисних пристосувань;

відмінності в оцінці технічних дій (кількість балів) в боротьбі і ударній техніці;

застосування нових видів зброї для фехтування (дерев'яні та пластикові макети ножів, мечів, макети автоматів та ін.);

доповнення до поєдинків інших видів змагань (виконання формальних комплексів, розбивання дощок, демонстрація техніки самозахисту, подолання

смути перешкод з метанням холодної зброї і стрільбою в мішень і т. п.) та ін. [2, с. 140].

Висновки. Таким чином, бурхливий розвиток єдиноборств призвів до появи доповнень до традиційних видів спорту – боксу, боротьби (вільної та греко-римської) і фехтування нових, досить яскравих і відрізняються спортивних єдиноборств, таких як дзюдо, карате, теквондо, самбо, кікбоксинг, муай-тай, рукопашний бій, неопанкратіон (аматорський панкратіон), спортивно-бойове самбо, універсальний бій, сават, ушусаньда (саньшоу), миксфайт (ММА), джиу-джитсу, айкідо, кендо, ножовий бій та ін. [4, с. 11].

При цьому багато з них не просто активно включені в систему підготовки військовослужбовців і співробітників правоохоронних структур, а й зародилися в силових структурах.

Список використаних джерел

1. Бахарев Ю. Восточные единоборства. Учебное пособие. Ю.А. Бахарев, В.П. Тупицын, С.Б. Панкратов, А.М. Морозов, А.С. Лобанов, И.А. Сорокин. Нижний Новгород: Нижегородский госуниверситет, 2018. 124 с
2. Долбишева Н. Основні напрями неолімпійського спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2014. № 1. С. 138–144.
3. Энциклопедия боевых искусств. Вернер Линд: пер. с нем. А. В. Волкова. Ма Астрель. АСТ, 2007. 864 с.
4. Маслов А. А. Энциклопедия восточных боевых искусств. Воины и мудрецы страны Восходящего солнца. Москва. Гала ПРЕСС, 2000. 24 с.

FILOLOGIE**Aktuální problémy překladu****Калянова К. Д., Стеценко В. В., Тупиця О. Ю.***Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі» (Україна)***СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ КОМЕРЦІЙНИХ ВЕБ-САЙТІВ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Зі зростанням технологій у людей з'явилася можливість здійснювати покупки, не виходячи з дому в режимі онлайн. Багато великих компаній для просування свого товару створюють сайти або цілий ряд сайтів для залучення нових споживачів із різноманітних країн світу. Кожна компанія, яка виводить свою продукцію на міжнародний ринок, має справу з перекладом комерційних веб-сайтів, що стосується в першу чергу його вдалої локалізації. Локалізація – це адаптація продукту або послуги до потреб споживачів певної місцевості. Крім письмового тексту локалізуватися можуть мультимедійні та відеоматеріали, веб-сайти, відеоігри, програмне забезпечення, а також може здійснюватися озвучування та звукозапис. Переклад є невід'ємним, але не єдиним складником локалізації, у ході якого розв'язується комплекс взаємопов'язаних завдань. Ключовим завданням у процесі локалізації є передати основний зміст і значення тексту оригіналу так, щоб він був зрозумілий цільовій аудиторії. Локалізацію застосовують, коли з'являється необхідність замінити щось, що важко перекласти цільовою мовою, наприклад, англійський жарт у рекламі продукту [1, с.71].

Оскільки виникає необхідність обробки й представлення певної інформації різними мовами і потреба в багатомовній підтримці, то якість локалізації безпосередньо впливає на сприйняття веб-сайту потенційним клієнтом. Навіть маленькі дрібниці інколи можуть позначитися на обсягах покупок, ступені задоволеності клієнтів та репутації компанії. Зручність, естетичний вигляд, легкість у користуванні – все це важливо для просування продукту і залучення нових споживачів. Проте, на сьогоднішній день багато

іноземних компаній таких, як «*Tommy Hilfiger*», «*Bershka*», «*MANGO*», «*Zara*» та багато інших, що користуються популярністю на теренах України, мають лише російськомовну версію своїх сайтів, а деякі зовсім не локалізовані. Усе це ускладнює використання їх споживачами, які не володіють іншими мовами, й обмежує контингент покупців.

Для просування товарів чи послуг на ринку серед цільової аудиторії сьогодення найпопулярнішою є форма «інтернет-магазин» (більшість із них існують зараз як платформи): «Розетка», «Алло», «Цитрус», «Фокстрот», «МОУО», Make Up, Lamoda. Усі вони схожі за своїми функціями і користуються попитом в Україні завдяки наявності детального опису кожного товару, наведення його ціни, забезпечення функції підбору товару за певними критеріями, збереження історії покупок чи переглядів клієнтів, збереження відгуків клієнтів, посилянь на рекомендації в Ютубі тощо. Для сайту «інтернет-магазин» характерним є використання своєрідних структур подачі інформації, що становить певні труднощі при перекладі подібних сайтів, пов'язаних із структурою інформації, а також специфікою мови. Найчастіше сайт «інтернет-магазин» намагаються відтворити в іншомовному середовищі, для цього його перекладають із урахуванням соціокультурних особливостей відвідувачів, тобто локалізують. Отже, стратегія локалізації є зараз найбільш перспективною, оскільки саме вона дозволяє адаптувати наповнення сайту для його зручного використання потенційними покупцями, відмінної від початкової за своїми соціокультурними показниками етнічної спільноти.

З нашої точки зору, такі сайти є найбільш затребуваними на сучасному ринку розробки комерційних сайтів, оскільки вони дозволяють безпосередньо займатися реалізацією товарів та послуг. А платформу сайту можуть використовувати різні фірми-продавці. Таким чином, «інтернет-магазин» сам стає «орендодавцем» своєї платформи для інших.

Отже, сьогодення визначило проблему – необхідність відтворення іноземних (переважно англомовних) сайтів для потреб українського ринку. Перший етап реалізації перекладу – це доперекладацький аналіз тексту, тому що при перекладі необхідно досягти максимально точного відтворення когнітивної інформації, а саме знайти чіткі відповідники назвам товарів, моделям одягу, кольоровій гамі, локалізувати розміри та ціни. Другий етап – це визначення необхідних прийомів транскодування. Завдяки прийомам транскодування

можливо залучити відповідні назви моделей одягу, не властивих для культурного прошарку орієнтовної аудиторії, знайти пояснення для багатопланових і ракурсних зображень товару, здійснити опис характеристик товару, якими користуються споживачі в Україні. Також при перекладі необхідно враховувати вікову категорію людей, які будуть користуватися цим сайтом, що також впливатиме на перекладацький процес і співвідношення використаних перекладацьких трансформацій. Ми розглянули, наприклад, одяг компанії H&M орієнтований на шанувальників моди, тому локалізація цього сайту буде актуальною як для дітей та підлітків, так і дорослих жінок та чоловіків. Ураховуючи всі необхідні аспекти, ми дослідили основні ключові лексичні одиниці з сайту «інтернет-магазин» H&M та порівняли локалізації російською мовою з сайтом мови оригіналу; ми виокремили ключові лексичні одиниці та запропонували їхні україномовні відповідники, що дасть змогу створити україномовний сайт компанії.

На наш погляд, якість локалізації сайту визначається його функціональністю та доступністю для потенційного користувача: відгуки користувачів локалізованого сайту мають збігатися з думкою користувачів сайту мовою оригіналу.

Литература:

Скиба К. М. Роль перекладу у процесі локалізації. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Ред. кол.: Ю. П. Бойко, О. В. Ємець, Л. І. Белєхова та ін. Хмельницький, 2019. Вип. 15. С. 70-72.

Чубань А. В. Основні характеристики та особливості перекладу тексту веб-сайтів. *Наука і молодь. Гуманітарна серія*. № 11-12 (2012). URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/NM/issue/view/147> (дата звернення: 09.11.2021).

FYZIKA

Teoretická fyzika

Яловенко С. Н.

Харьковский национальный университет радиоэлектроники

ВОДНАЯ МОДЕЛЬ МАГНИТНОГО ПОЛЯ. ЭКСПЕРИМЕНТЫ С ВОДОВОРОТАМИ.

Аннотация.

Рассматривается природа магнитного поля и взаимодействие магнитов. На экспериментах показывается, что водоворотные и магнитные процессы – это подобные явления. Создаются образы, способствующие более глубокому пониманию явления электромагнетизма.

Ключевые слова: Магнитное поле, взаимодействие магнитов.

Abstract. The nature of the magnetic field and the interaction of magnets are considered. Experiments show that whirlpool and magnetic processes are similar phenomena. Images are created that contribute to a deeper understanding of the phenomenon of electromagnetism.

Key words: Magnetic field, interaction of magnets.

В современной теории магнитное поле – это силовое поле в пространстве, окружающие постоянные магниты и токи. Создаётся магнитами, токами и движущимися зарядами. Действует на внесенные в него магниты, токи и движущие заряды. Магнитное поле – это особый вид материи, оно материально и так далее, но не объясняется природа этого явление, не даётся модель магнитного поля, нет образов для облегчения понимания этого явления (физика безобразная). Магнитное поле, что это? Попытаемся исправить этот недостаток в физике и представить магнитное поле в образах понятных для понимания и экспериментально моделируемыми моделями.

В водоворотной теории, частицы обладающие массой представлены водоворотами – это как на море волны – кванты света, частицы водовороты. В физике для объяснения принципа интерференции световых волн, используется водная интерференция, так как считается, что эти явления подобны. Используем

– этот широко применяемый приём для объяснения магнитного поля. Так как в водоворотной теории, частицы – это водовороты, создадим водный аналог проводника с током и измерим, и сравним силовые линии напряженности этого водного аналога с силовыми линиями проводника с током. Для измерения напряжённости (силы) силовых линий водной модели будем использовать кораблики по скорости которых можно судить о силе воздействующей на них, по аналогии с планетами солнечной системы (чем планета ближе к солнцу тем она движется быстрее, чем дальше медленней из-за разности сил воздействующих на них со стороны солнца). Для измерения направления силы будем использовать флюгера, аналог магнитиков для проводника с током. Поставим и проведем эксперимент, результаты изображены на рис. 1, 2.

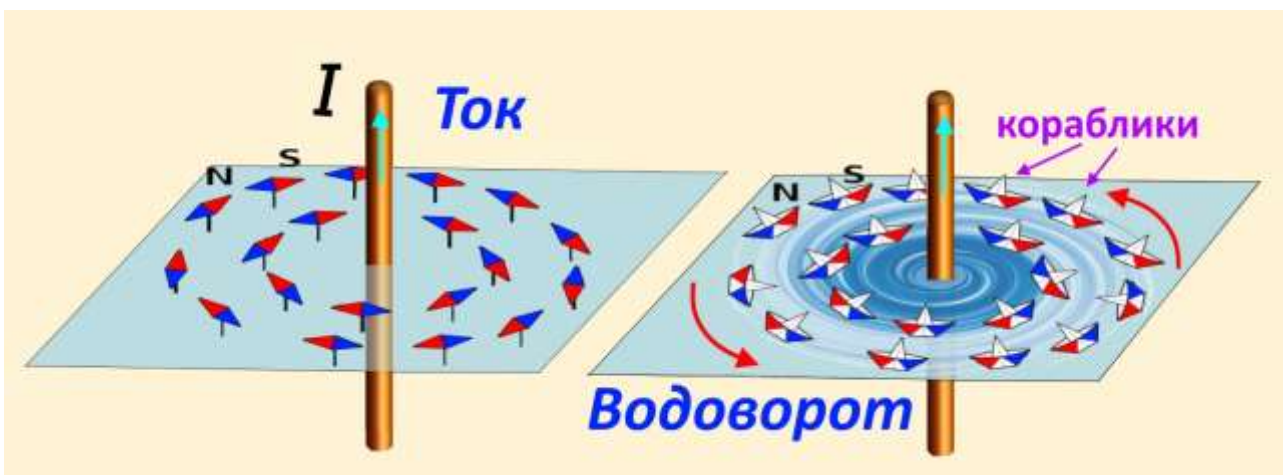

Рис. 1. Модель проводника с током

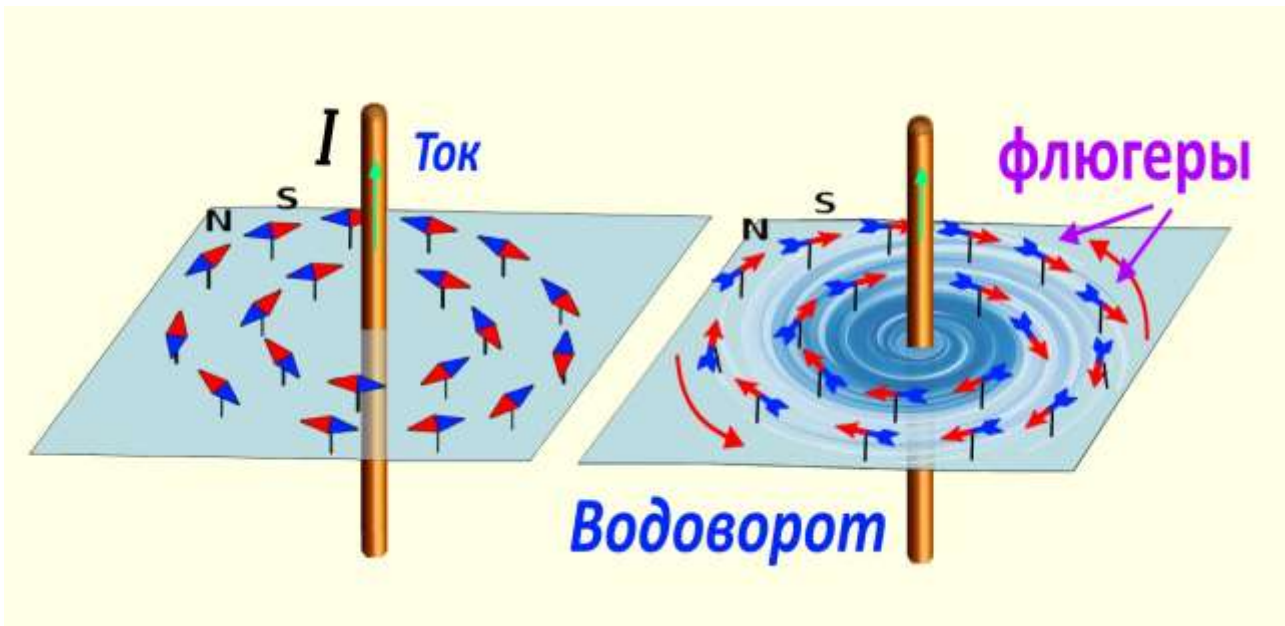

Рис. 2. Модель проводника с током

Из эксперимента (рис 1, 2) видно, что силовые линии водоворота и проводника с током одинаковы, следовательно, данные явления могут считаться подобными.

Проведём такой же эксперимент для контура с током и его водной модели изображённой на рис. 3, 4.

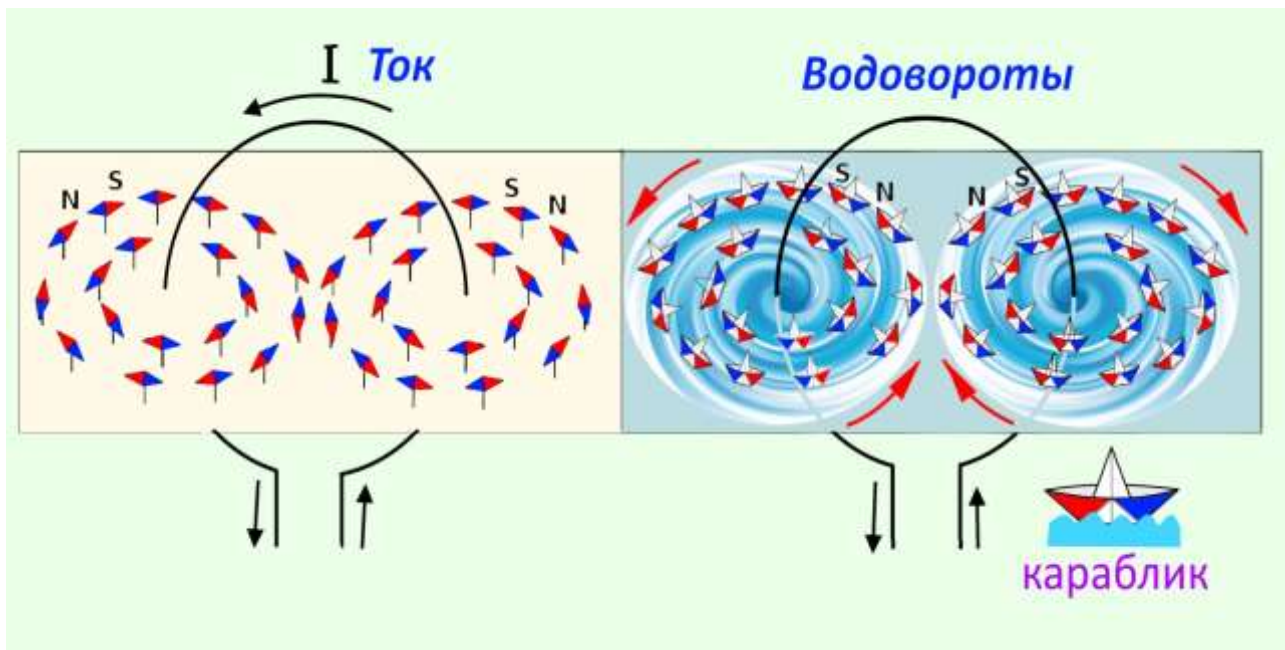

Рис. 3. Модель контура с током

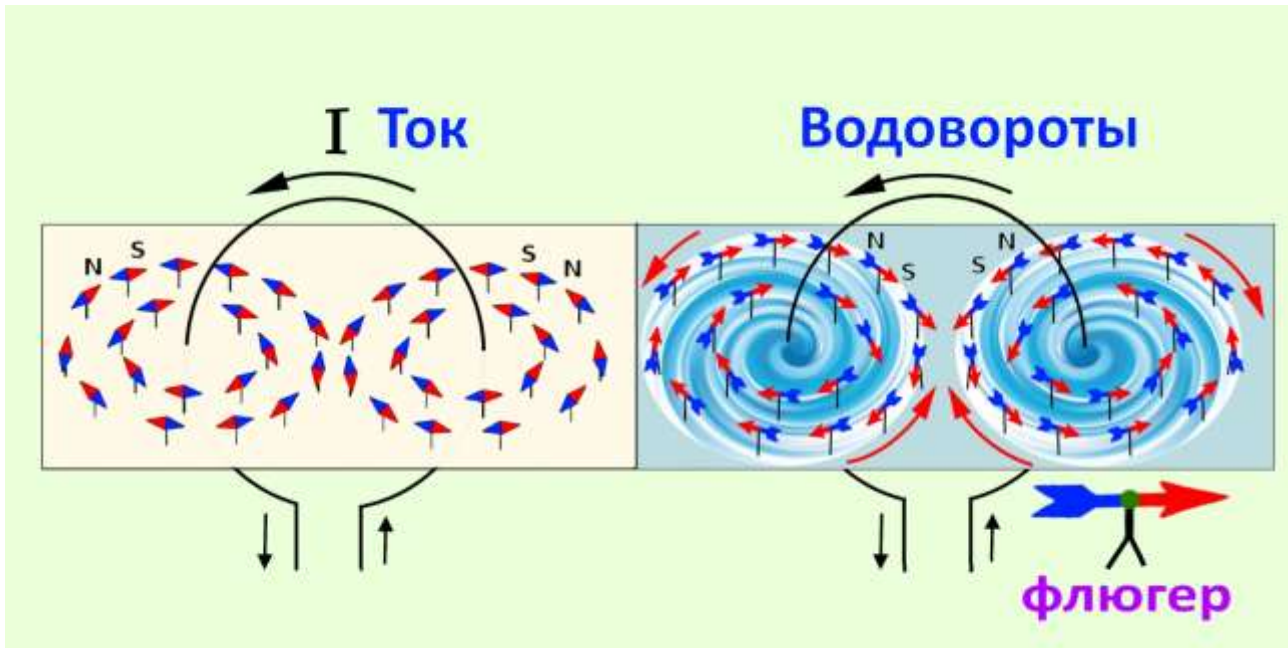

Рис. 4. Модель контура с током

Из эксперимента (рис 3, 4) видно, что силовые линии водоворота и контура с током одинаковы, следовательно, данные явления могут считаться подобными.

Построим водный аналог для катушки с током и проведем измерения напряженности и направления силовых линий с помощью флюгеров и корабликов. Результаты эксперимента изображены на рис. 5, 6.

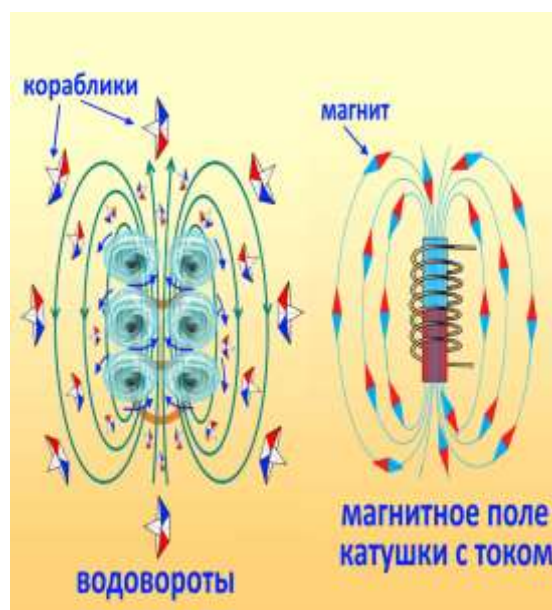

Рис. 5. Модель катушки с током

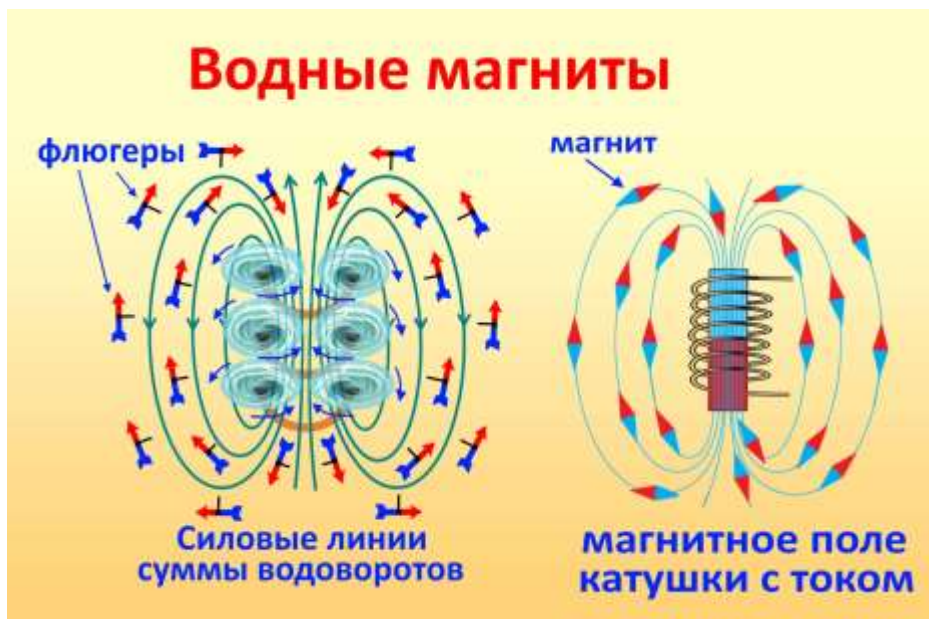

Рис. 6. Модель катушки с током

Из эксперимента (рис 3, 4) видно, что силовые линии водной водоворотной модели катушки и катушки с током одинаковы, следовательно, данные явления могут считаться подобными.

Проведём эксперимент по взаимодействию этих водных магнитов по аналогии взаимодействия катушек с током и обычных магнитов. Результаты экспериментов изображены на рис. 7, 8.

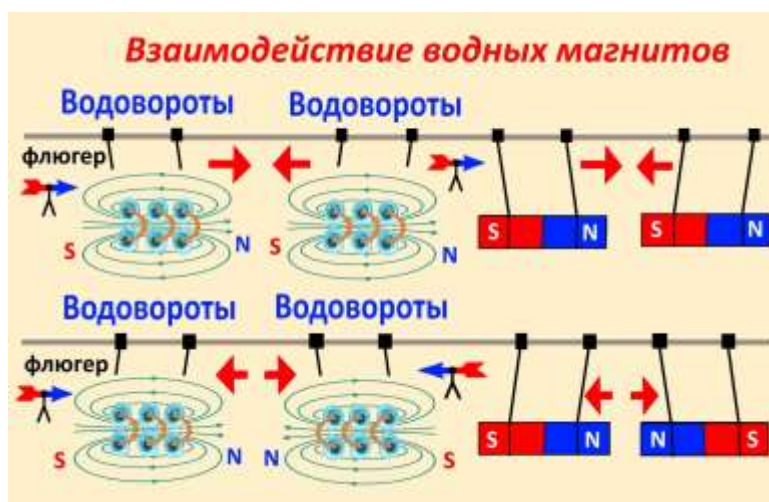

Рис. 7. Модель взаимодействия магнитов

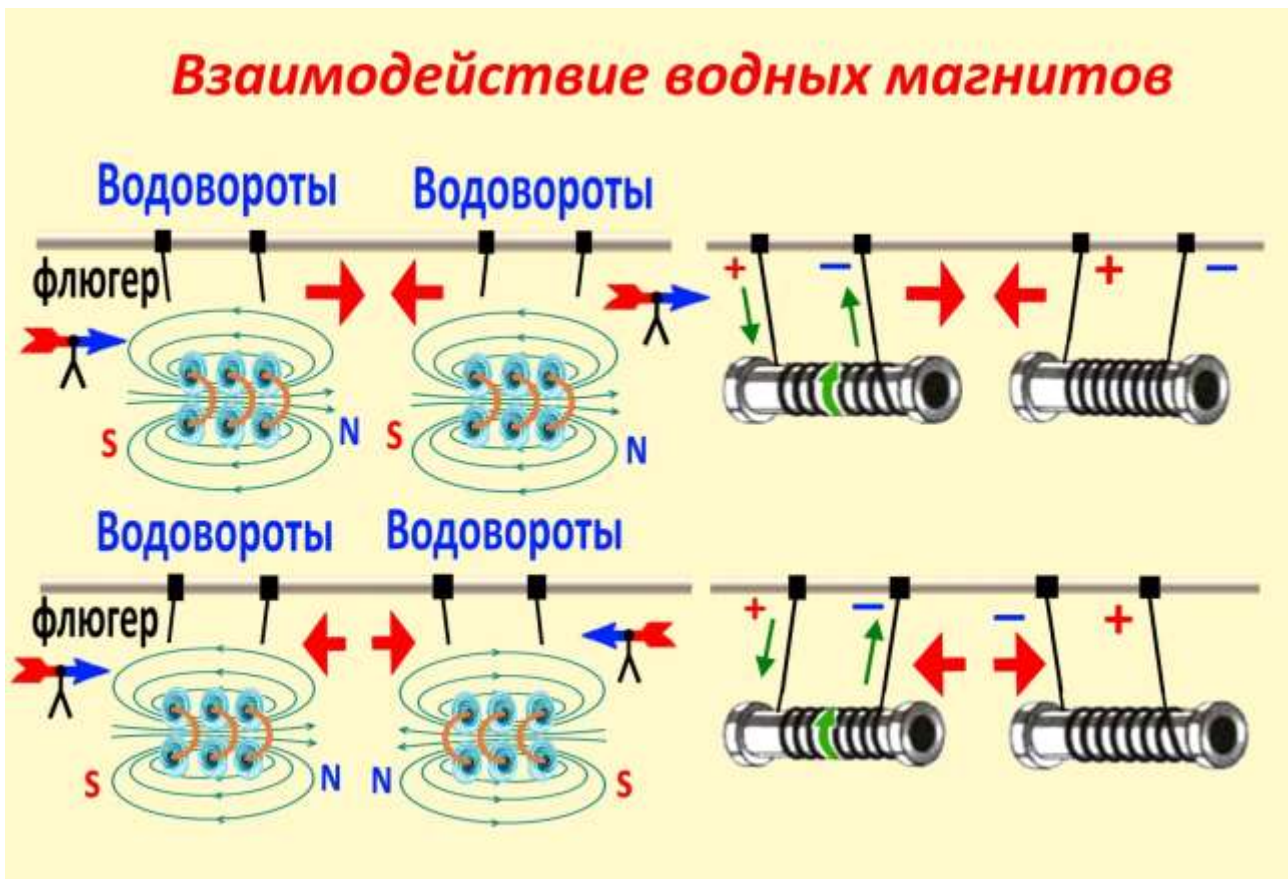

Рис. 8. Модель взаимодействия катушки с током

Как и в предыдущих экспериментах, мы наблюдаем схожесть физических экспериментов с их водными моделями, вследствие подобия этих явлений с их водными аналогами.

Данные эксперименты, проведенные в школах и вузах, облегчат понимания такого физического явления как магнетизм и расширят наши представления об этом физическом явлении.

Водоворотные представления (водоворотная теория) позволяют нам представить физические явления в образах понятных для понимания.

Список литературы / References:

1. Лоренц Г.А.: **Теория электронов**. ГИТТЛ, Москва. (1953).
2. Пуанкаре А.: **Избранные труды, том.1**. Наука, Москва. (1971).
3. Эйнштейн А.: **Теория относительности**. Научно-издательский центр "Регулярная и хаотическая динамика", Москва. (2000).

4. Ацюковский В.А.: **Общая эфиродинамика. Моделирование структур вещества и полей на основе представлений о газоподобном эфире.** Энергоатомиздат, Москва. (1990).
5. Яловенко, С.Н.: **Чёрный предел. Теория относительности: новый взгляд.** ТОВ издательство «Форт», Харьков (2009).
6. Яловенко, С.Н.: **Фундаментальная физика. Продолжение теории относительности.** Научное издание. LAP LAMBERT Academic Publishing .Саарбрюккен, Германия. (2013).
7. Яловенко, С.Н.: **Эфирная теория относительности. Гравитация. Заряд.»..** Научное издание. Издательство «ЛИДЕР». Харьков. (2015)
8. Яловенко С.Н.: **Гравитация как сумма плоских экспоненциальных водоворотов. Расширение фундаментальных законов физики.** Научное издание. LAP LAMBERT Academic Publishing .Саарбрюккен, Германия. (2016).
9. Яловенко, С. Н.: **Расширение теории относительности, гравитации и электрического заряда.** Научное издание. LAP LAMBERT Academic Publishing .Саарбрюккен, Германия. (2018).
10. Вавилов, С.И.: **Экспериментальные основания теории относительности Собр. соч. Т. 4.** Издательство АН СССР, Москва. С. 9–110 (1956).
11. Франкфурт, У.И.: **Оптика движущихся тел.** Наука, Москва. С.212 (1972).
12. Миллер, Д.К.: **Эфирный ветер. Т. 5. Успехи физических наук,** Москва. С. 177–185 (1925).

VEŘEJNÁ SPRÁVA

Moderní řízení technologie

**Волошина О.О., к.е.н., доцент,
Профатило Т.М., магістрант ПУА-20-1зм,
Анікеєва Г.В., магістрант ПУА-20-1зм**
Донбаська державна машинобудівна академія

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ ПРИ НАДАННІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Охорона здоров'я дітей є однією з найважливіших складових соціальної політики держави та визнана в Україні загальнонаціональним пріоритетом, оскільки від рівня здоров'я дітей великою мірою залежить формування трудового та інтелектуального потенціалів України. Зважаючи на високий рівень захворюваності та смертності дитячого населення сьогодні доцільно першочергове забезпечення закладів охорони здоров'я дітей необхідним для надання високоякісних і доступних медичних послуг обсягом бюджетних коштів та здійснення ефективного управління ними.

Здійснення в Україні політичних та соціально-економічних реформ у контексті переходу до ринкових відносин не привело до адекватних новим умовам перетворень у закладах охорони здоров'я дітей, у фінансово-господарській діяльності яких ще зберігаються рудименти адміністративно-командної економіки. Останнє пояснює неефективність їх управлінської діяльності та фінансової розбалансованості.

Обмежений доступ до медичних послуг, незадовільний стан здоров'я дітей, майже повна відсутність сучасного лікувально-діагностичного обладнання у закладах охорони здоров'я, соціальна незахищеність медичних працівників та зростання масштабів «тіньових» розрахунків за послуги викликає негативне ставлення до існуючої системи надання медичної допомоги населенню. При цьому загальні ресурси галузі охорони здоров'я України перевищують показники деяких розвинутих країн. Саме тому проблеми вдосконалення управління медичним сектором постійно перебувають у центрі уваги держави і переслідують мету покращення обґрунтування і прийняття управлінських

рішень та ефективної їх реалізації при раціональному використанні обмежених ресурсів.

Сьогодні в Україні практично найвищий рівень смертності серед дітей віком від 0 до 17 років, не зважаючи на те, що існує досить широка мережа медичних закладів охорони здоров'я дітей. Вона охоплює Українську спеціалізовану лікарню «Охматдит», 28 обласних дитячих лікарень, 97 дитячих міських, 6 інфекційних, 4 туберкульозні лікарні для дітей, 48 будинків дитини, 58 дитячих поліклініки, 3,3 тис. медичних закладів, що мають дитячі відділення чи кабінети, 23 загальнодержавних спеціалізованих санаторно-курортних закладів на 9346 ліжок та ін. В усіх стаціонарах країни у 2019 році налічувалося 54828 ліжок для дітей, це близько 13,56% від ліжкового фонду закладів системи МОЗ України. Слід відзначити, що не зважаючи на те, що ліжок для хворих дітей в лікарнях бракує, уряд поступово зменшує і кількість лікарень і фінансування на них.

Розгляд практики планування витрат у закладах охорони здоров'я дає змогу стверджувати, що воно здебільшого необ'єктивне і не має належного наукового підґрунтя, оскільки не розроблено нової системи норм та нормативів, яка б реально враховувала та відображала потребу в ліжковому фонді, а, отже, і фінансових ресурсах закладів охорони здоров'я. Прикладом може служити ситуація з реструктуризацією ліжкового фонду для дітей. Так, в умовах зростаючої захворюваності дітей за останні 10 років (з 2010 по 2019 рік) зменшено кількість лікарняних ліжок для дітей з 66,29 ліжок на 10000 дітей до 52,12 на 10000 дітей. Таким чином спостерігалось зменшення кількості ліжок на 10000 дітей більше ніж на 27% [1].

Дані заходи здійснюються для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, що виділяються на утримання закладів охорони здоров'я дітей, проте належно не обґрунтовані щодо доцільності такого скорочення, не підкріплені розвитком ланки ПМСД дітям і суттєво не поліпшують фінансовий стан медичних закладів. Ми розцінюємо це як негативну тенденцію, оскільки згадані заходи призводять до необ'єктивного формування штатів посад медичного персоналу (визначається на підставі кількості ліжок), погіршення якості медичних послуг, відсутності доступності та можливості забезпечення зростаючої потреби дітей у медичній допомозі. Погоджуємось із Т. Грузевою, яка вважає, що спроби реформування галузі охорони здоров'я шляхом

скорочення ліжкового фонду і штатів медичних працівників окремих закладів охорони здоров'я первинного рівня здійснені без будь-яких організаційних змін і призвели лише до порушення напрацьованих схем їх роботи [2]. При цьому економічний ефект, очікуваний від здійснених заходів, зведений нанівець збільшенням навантаження на лікувальні заклади вторинного і третинного рівнів, лікування в яких коштує дорожче, ніж у закладах первинного рівня. Крім того, у регіонах із високою захворюваністю населення спостерігається надмірна інтенсивність роботи ліжок закладів охорони здоров'я. Недосконалість діючих норм і нормативів та відсутність нових, що враховували б сучасні реалії, призводить до необґрунтованості планування видатків за основними кодами економічної класифікації видатків кошторису закладів охорони здоров'я.

Варто зазначити, що необхідність збільшення фінансування охорони здоров'я не викликає сумніву, проте не завжди причиною незадовільного стану справ у закладах охорони здоров'я є лише кількісний дефіцит фінансових ресурсів. Сьогодні доцільно застосовувати заходи, спрямовані на подолання якісного дефіциту фінансових ресурсів закладів охорони здоров'я, забезпечення фінансової стабільності та підвищення економічної ефективності системи медичного обслуговування.

Література

- 1 Р.В. Марушко, О.О. Дудіна, Т.Л. Марушко. Сучасний стан стаціонарної допомоги дитячому населенню. *Український журнал Перинатологія і Педіатрія*. 1(81). 2020. С. 76-86
- 2 Tetiana S Gruzieva, Liudmyla I Galiienko, Ihor M Pelo, Sergii T Omelchuk, Olena Y Antonuk. Health and lifestyle of students youth: status, problems and ways of solution. *Wiadomości Lekarskie*. 2018, №9. P.1753-1758

PEDAGOGICKÉ VĚDY

Мішеніна Т.М.

доктор педагогічних наук, професор

професор кафедри української мови

Криворізького державного педагогічного університету

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ КОНТЕКСТНОГО ПІДХОДУ

Сучасний вітчизняний освітній простір на інформаційній платформі позначений певними особливостями, що характеризують його як контекстно орієнтований. Контекстний підхід до навчання (А. Вербицький, В. Краєвський, І. Тиханкіна, А. Хуторський) розуміємо як моделювання навчально-пізнавального й науково-дослідницького дискурсу з урахуванням фахово орієнтованих завдань, ситуацій тощо. Контекстний підхід максимально забезпечує освітній запит здобувача освіти, оскільки розроблення індивідуальної освітньої траєкторії передбачає не лише врахування навчальних досягнень на етапі діагностування, але й на етапі формувального навчання подальше вироблення предметних компетентностей.

Інформатизація вітчизняного освітнього простору в умовах контекстного підходу визначає магістральною освітньою лінією формування предметних компетентностей на інноваційному рівні (упровадження інноваційних методик, що мають основою дидактичного супроводу інформаційну платформу, що дозволяє оптимізувати формувальне навчання як індивідуальний проєкт пізнання); на дослідницькому рівні (заклад середньої освіти має статус наукової лабораторії, відповідно, заклад орієнтує на системне впровадження інновацій на інформаційній основі (програми; тренажери; корпусний гіпертекст (лексикографічна й галузева версія); заклад вищої освіти (академічна мобільність; формувальне навчання на основі контекстного дидактичного супроводу, що визначає відповідні інформаційні параметри: програми оброблення гіпертексту; програми-тренажери; програми віртуального супроводу тощо).

Література

1. Вербицкий А.А., Ларионова О.Г. Личностный и компетентностный подходы в образовании: проблемы интеграции / *Теория контекстного обучения* : монография. Москва : Логос, 2010. 336 с. С. 123–146.

к.пед.н. Мосієнко Г.М., к.т.н. Тарасенко А.І.

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

КОМПЛЕКСНА ТРИСКЛАДОВА МОДЕЛЬ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ПРИБОРІВ

В сучасних умовах зростаючі вимоги до електротехнічних пристроїв ведуть до все більшого їх ускладнення. Такі пристрої все частіше мають у своєму складі елементи електроніки, елементи автоматичного керування та регулювання і розглядаються як комплекти електротехнічних пристроїв промислового обладнання. Для того щоб визначити параметри елементів, які відповідають оптимальним режимам роботи таких складних пристроїв, необхідно провести загальний аналіз роботи відповідної електричної схеми. Для цього широко застосовуються, так звані, символічні методи аналізу електричних кіл, які засновані на застосуванні матричної алгебри, теорії графів та теорії множин [1].

Розглянемо процес побудови складових комплексної моделі електротехнічного пристрою промислового обладнання. Розіб'ємо процес побудови моделі на кілька етапів. На першому етапі розробляємо першу складову (інформаційну), яка складається з виділення в різноманітні електротехнічних пристроїв інформаційних суттєвостей, їх атрибутів і зв'язків між ними. Інформаційне моделювання – процес описування або побудови моделі предметної галузі в тому вигляді або форматі, які по-перше, легко сприймаються людиною, і по-друге легко можуть бути перетворені в набір специфічних елементів інформаційного характеру.

На цьому етапі розробки інформаційної складової комплексної моделі скористаємося методикою побудови моделей будь-яких об'єктів [2], виділяючи з усієї безлічі ознак реального об'єкта лише ті, які дозволяють сформулювати умови для створення цілісної моделі електротехнічного пристрою промислового обладнання

$$O = \{ R, S, D, H \},$$

де R, S, D, H – множини ознак, які визначають призначення, структуру, будову, принцип дії, параметри, характеристики та властивості електротехнічного об'єкта.

На другому етапі розглянемо побудову топологічної складової комплексної моделі, як еквівалентну схему взаємозв'язків параметрів, які характеризують конкретний пристрій в реальних умовах експлуатації, тобто нам необхідна схема заміщення фізичного об'єкта. Важливість схеми заміщення для аналізу роботи кола обумовлена тим, що ми маємо можливість отримати схемні зв'язки між елементами, а також високу ступінь формалізації. Найважливішим є завдання розглянути варіанти можливих схем в залежності від умов роботи та режимів.

Характеристики реальних двополюсних елементів резистора, котушки індуктивності та конденсатора відрізняються від характеристик ідеальних елементів. Це відбувається через те, що виникають втрати потужності в проводах, пластинах та діелектрику конденсатора, магнітопроводі котушки, а також від впливу супутніх параметрів елементів. Ці явища враховуються в схемах заміщення додатковими ідеальними елементами, які включаються послідовно або паралельно по відношенню до основного параметра, який характеризує фізичний об'єкт.

На третьому етапі створюємо третю складову - розрахункову модель.

Розрахункова модель передбачає наявність конкретного завдання по розрахунку необхідних параметрів, режимів, характеристик, експлуатаційних величин які необхідно знати для вирішення виробничих задач по експлуатації, модернізації, удосконаленню роботи промислового обладнання.

Фактично розрахункова модель – це математична модель, яка представляє собою систему математичних виразів, які описують характеристики об'єкта моделювання.

Розглянемо поетапну побудову моделі електротехнічного пристрою, як реального фізичного об'єкта на основі комплексної трискладової моделі. Для цього наведемо приклад побудови моделі електротехнічного елемента промислового обладнання – резистора.

Визначимо послідовність побудови моделей електротехнічних пристроїв, основне призначення яких – створення опору протіканню електричного струму

в електричних колах різноманітного призначення. Під терміном «резистор» в даному випадку будемо розуміти всі ті електротехнічні пристрої, у яких основний параметр (параметр, за ради якого вони створювались) є параметр R , омичний або активний опір. Це перш за все безпосередньо резистори постійного та змінного опору, пускові та регулювальні реостати, зразкові резистори опору, з'єднувальні дроти та ін.

На першому етапі розглянемо побудову інформаційної складової комплексної моделі резистора за визначеними ознаками.

Ознака R : R_1 – створення опору протіканню електричного струму; R_2 – забезпечення необхідних режимів роботи електротехнічного об'єкта; R_3 – забезпечення безпечних умов експлуатації промислового обладнання.

Ознака S : S_1 – діелектрична основа основного елемента; S_2 – основний елемент з провідникового матеріалу; S_3 – виводи або затискачі.

Ознака D : D_1 – опір матеріалу провідника протіканню електричного струму; D_2 – перетворення електричної енергії в теплову.

Ознака H : H_1 – опір; H_2 – струм; H_3 – напруга; H_4 – потужність; H_5 – робоча температура; H_6 – масо-габаритні параметри; H_7 – вольт-амперна характеристика; H_8 – ВЧ-параметри.

На другому етапі побудови топологічної складової моделі розглянемо схеми заміщення резистора, як конструктивного елемента електротехнічного промислового обладнання. Структура схем залежить від цілого ряду факторів. Перш за все необхідно враховувати умови експлуатації резистора, характеристики джерела живлення, конструктивні особливості та технологію виготовлення елемента.

Найпростіша модель резистора є ідеальною, так як представлена одним параметром R і не враховує інші супутні параметри, які мають місце в реальному елементі. Така модель може бути прийнята в таких випадках:

– резистор працює в колі постійного струму і враховує тільки омичний (активний) опір резистора і його властивість перетворювати електричну енергію в інші види енергії;

– резистор працює в колі змінного струму низької частоти (промислова частота) і супутні параметри на цій частоті мають малі значення по відношенню

до основного параметра, тобто ними можна знехтувати без суттєвого впливу на результати розрахунку;

- резистор працює в колі змінного струму, але технологія його виготовлення не передбачає наявність супутніх параметрів, значення яких необхідно враховувати.

Більш складною є модель резистора, яка враховує такий супутній параметр, як індуктивність. Цей параметр залежить від багатьох факторів і перш за все від таких, що виводять параметр індуктивності на такий рівень, при якому опір, що створює цей параметр в електричному колі суттєво впливає на режим роботи навантаження. Серед таких факторів слід зазначити:

- технологію виготовлення резистора, при якій застосовувалась намотка дроту на діелектричний каркас. В цьому випадку резистор характеризується досить великою індуктивністю, тому що має місце поточкозчеплення магнітного потоку з витками резистора, що створюється особливостями конструкції (намотка котушки);

- конструкція резистору передбачає наявність відносно довгих виводів складної конфігурації. Індуктивність виводів такої форми може суттєво впливати на режими роботи резистора і її необхідно враховувати при побудові моделі елемента, особливо в колах високої частоти.

У більш складних варіантах моделі додаткова враховується міжвиткова ємність. Чим вище точність розрахунків, тим більша кількість факторів повинна враховуватись при побудові моделі і тим складніший вигляд буде мати еквівалентна схема кожного елемента предметної галузі. Разом з тим ускладнення еквівалентних схем суттєво збільшує трудомісткість розрахунків, тому при аналізі електричних кіл необхідно прагнути до використання спрощених схем заміщення реальних елементів, які б склались з мінімальної кількості обґрунтовано необхідних ідеалізованих елементів.

Але в кожному конкретному випадку схеми заміщення одного і того ж елемента можуть мати різний вигляд в залежності від робочого частотного діапазону.

На третьому етапі побудуємо розрахункову (математичну) модель фізичного об'єкта, тобто розглянемо визначення можливих математичних залежностей, які зв'язують основні електричні величини з параметрами схеми

заміщення з урахуванням умов експлуатації електротехнічного пристрою. За результатами третього етапу моделювання з'являється можливість провести необхідні розрахунки параметрів та режимів роботи конкретних фізичних об'єктів.

Література:

1. Тарасенко А.І, Мосієнко Г.М. Узагальнена комплексна модель елементів електротехнічного обладнання. Trends of modern science – 2020 : Materials of the XVI International scientific and practical Conference. (Sheffield, May 30 – June 7, 2020). – Sheffield : Science and education Ltd, 2020. – Vol. 7. Pedagogical sciences. – S. 19 - 22.

2. Лазарев М. І., Мосієнко Г. М., Тарасенко А. І. Узагальнена трискладова гібридна модель змісту навчання елементів електротехнічного обладнання. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків : УІПА, 2019. Вип. 64. С. 81-91.

Metodické základy vzdělávacího procesu

Кудлай К.В., Уманець М.В.

Дніпровській національній університет імені О.Гончара

РОДИННЕ ВИХОВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сім'я – головний осередок суспільства. Вона відіграє надзвичайну важливу роль у його життєдіяльності – через фізичну й соціокультурну зміну поколінь забезпечує можливість існування суспільства. У сім'ї створюється найбільше суспільне багатство – людина. Тут вона народжується і формується як особистість. Це та клітинка, з якої розпочинається будь-яка держава.

Соціалізація дитини не може бути досягнута без залучення до цього процесу його батьків та близьких людей. Родина як соціальний інститут покликає соціалізувати дитину, казав ще З. Фрейд. Саме в родині в дитини складаються перші уявлення про людські цінності, характер взаємин між людьми, формуються моральні якості.

Виховання дитини та побудова гармонійних емоційних відносин з нею справа не легка й завжди носить зворотній характер. На думку Бодальова А. А. [1] вироблення власного механізму емоційного збалансування у дорослих, побудова гармонійного світосприйняття являється запорукою вироблення тих самих механізмів і у їх дітей. Щоб розглянути процес емоційної взаємодії батьків та дітей ми будемо опиратися на такі фундаментальні поняття як емоційна компетентність, емпатія, почуття любові, емоційна підтримка та емоційний контакт.

Вивчення впливу емоційного компонента дитячо-батьківської взаємодії на психічний розвиток дитини показано в роботах А.І. Захарова [3,4]. Автором виділені якісні й кількісні критерії повноцінного емоційного спілкування батьків з дошкільником. При дефіциті емоційних контактів процес психічного особистісного розвитку затrudняється й спотворюється.

Одна з найбільш важливих для психології ідей Л.С. Виготського [2] полягає в тому, що джерело психічного розвитку перебуває не усередині дитини, а в його відносинах з дорослим.

Згідно з позицією Л.С. Виготського, соціальний світ і навколишні дорослі не протистоять дитині й не перебудовують його природу, але є органічно необхідною умовою його людського розвитку. Дитина не може жити й розвиватися поза суспільством, він споконвічно включений у суспільні відносини, а тому чим менша дитина, тим більш соціальною істотою вона є [2].

Михальська С. А. [6] розглядає проблему взаємодії батьків і дітей в аспекті розвитку емоційної сфери дитини, і він відмічає проєкцію емоційної чуйності дитини на почуття інших дорослих і дітей. Вона відзначає, що дитина на перших етапах життя пов'язана зі світом через афективну сферу, і його емоційні контакти встановлюються за типом емоційного зараження.

За А. Валлоном, на другому році життя дитина вступає в «ситуацію симпатії». На цій стадії дитина мовби злита з конкретною ситуацією спілкування й з партнером, чий переживання вона розділяє. «Ситуація симпатії» готує дитину до «ситуації альтруїзму». На стадії альтруїзму (4-5 років) дитина навчається співвідносити себе й іншого, усвідомлювати переживання інших людей, передбачити наслідки своєї поведінки.

Так, в міру психічного розвитку, дитина переходить від нижчих форм емоційного реагування до вищих моральних форм чуйності [6]. Важливим компонентом у взаємодії батьків і дітей являється вироблення такого психологічного інструменту як емпатія. Calhoun M.L., Hawisher M. вважають емпатію одним з найважливіших джерел розвитку особистості дитини. На їхню думку, емпатія – це комбінації теплоти, уваги й впливу. Автори опираються на ідею про розвиток дитини як процесу встановлення балансу між потребами батьків і дитини. Дотримання балансу потреб робить виховання ефективним, а емпатія визначає психологічний клімат навчання дитини взаєминам з людьми [8].

Емпатія у відносинах батьків і дітей можлива тільки в тому випадку, коли батьки розуміють почуття дітей, беруть участь у їхніх справах і дозволяють їм деяку самостійність. Емпатійні відносини батьків полегшують процес адаптації. Але навчати дитину емпатії стає можливим тільки тоді, коли самі батьки є носіями цієї психологічної властивості. Адже ми не можемо поділитися тим, чого не маємо самі.

А.С. Співаковська [7] справедливо звертала увагу на можливі розбіжності в родині між родичами, пов'язані з питаннями виховання дітей і взаємин з ними.

Вона підкреслювала, що в родині «необхідно виробити єдину, прийнятну для всіх лінію взаємодії з дітьми... основне завдання для всіх учасників сімейного союзу в трьох поколіннях полягає в створенні емоційно рівних, взаємоприйнятих, вільних і незалежних, але дружньо-конструктивних відносин».

Одним з важливих факторів соціально-педагогічної роботи з дитиною виступає наявність людини, що є його основним вихователем (вихователем № 1). Дослідження фахівців, що працюють із родинами, а також особистий досвід, дозволяють виділити в якості основного вихователя наступних осіб: мати дитини, бабуся, тітка, нянька або доглядальниця (Мастюкова Е. М., Московкіна А. М., Карпова Н. Е., Стрекапова Т. А.) [5].

Особливості виховної функції сім'ї полягають у тому, що вона одночасно виховує дорослих і дітей та реалізується у таких трьох головних аспектах:

1. Становлення, розвиток, виховання дитини як особистості, сприяння розвитку її здібностей. Сім'я репрезентує дитині суспільство, забезпечує передавання їй соціального досвіду, охороняє її права.

2. Здійснення виховного впливу сім'ї на кожного індивіда впродовж усього його життя. Кожна сім'я має свою систему виховання, засновану на певних ціннісних орієнтаціях.

3. Спонування дітьми саморозвитку, самовдосконалення своїх батьків та інших родичів. Дитина є невичерпним джерелом життєвих успіхів, емоційних стимуляторів для дорослих.

Виховуючи дитину, батьки самі повинні поводитися на рівні вимог, які їй пред'являють. Очевидно, на цьому ґрунтуються твердження, що не сім'я соціалізує дитину, а дитина соціалізує дорослих.

Література

1. Бодалев А. А. Личность и общение / А. А. Бодалев. – М. : Педагогика, 1995. – 326 с.
2. Виготський Л.С. Психологія розвитку дитини. – Москва: Ексмо, 2004 – 512 с.

3. Захаров А. И. Детские неврозы / А. И. Захаров. – СПб. : Респекс, 1995. – 192 с.
4. Захаров А. И. Как предупредить отклонения в поведении ребенка /А. И. Захаров. – М. : Просвещение, 1993. – 192 с
5. Мастюкова О. М., Московкіна А. Г. Сімейне виховання дітей з відхиленнями в розвитку / Під ред. В. І. Селіверсторова. М.: Гуманит. вид. Центр «ВЛАДОС», 2003. Н С. 306Н318; 331Н333.
6. Михальська С. А. Родинне спілкування як чинник мовленнєвого розвитку дошкільника / С. А. Михальська // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. - 2011. - Вип. 5. - С. 35-44.
7. Співаковська А. С. Психічний розвиток дітей із синдромом аутизму /А. С. Співаковська. Н СПб.: Дидактика Плюс, 2001. Н 365 с.
8. Calhoun M.L., Hawisher M. Teaching and learning strategies for physically handicapped Students. Baltimore, 1987.

Кудлай К.В., Уманець М.В.

Дніпровській національній університет імені О.Гончара

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ БАТЬКАМ ДІТЕЙ З АЛАЛІЄЮ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Алалія – медико-психолого-педагогічна проблема. Систематична довготривала логопедична робота дає базу, достатню для мовленнєвого спілкування дитини. Але іноді – лише елементарні фрази.

Комплексний підхід до формування мовлення при алалії спрямовує увагу на становлення усіх функцій мовлення, які сприяють її розвитку і поліпшенню пізнавальної діяльності.

Систематична логопедична робота спрямовується на збагачення словнику дитини та підготовку до подальшого шкільного навчання за спеціальною програмою, що йде паралельно із звичайним навчанням. Подолання мовленнєвих вад будується так, аби закласти основу для самостійного навчання.

В роботах Л. С. Виготського, А. Н. Леонтьєва, А. Р. Лурія, А. В. Запорожца, П. А. Гальперіна розроблена загальна теорія корекційного впливу при алалії. В логопедичній роботі використовуються корекційні можливості предметно-практичної діяльності, дій, що мають пізнавальне значення. Недопустима стандартизація методичних прийомів; відбір мовного і дидактичного матеріалу – варіативні. Дитину відгороджують від травмуючого впливу оточуючого, формується правильне сприйняття власного дефекту [1].

Ведучою складовою при корекції алалії є розвиток саме дрібної моторики пальців рук - при лінуванні аркушів, розмальовки, штриховки, в'язанні мотузок тощо. Встановлено, якщо дитина відстає у розвитку рухової сфери – вона відстає і у розвитку мовлення. Тому при тренуванні рухів корегується мовлення.

Корекційну роботу з алаліками треба починати в дошкільному віці. Чим більше існує алалія, тим сильніше порушено розвиток дитини. Тому чим раніше розпочато роботу, тим швидше вдається навчити дитину мови. Пояснюється це перш за все тим, що чим молодша дитина, тим менше зауважує він свій дефект. Кругозір маленької дитини вуже, думки його простіші, мова, елементарніша за будовою і бідніша за словником. Отже, і оволодіти нею, наздогнати своїх

однолітків можна в більш короткий термін. Взагалі, дошкільний вік, є особливо сприятливим періодом для розвитку мови.

Сказане відноситься не тільки до алаліків з нормальним інтелектуальним розвитком, але і до тих випадків, коли алалія комбінується з олігофренією або затримкою психічного розвитку. Робота з дітьми, які мають інтелектуальне недорозвинення, вимагає більш тривалих занять. Відсутність мови в подібних випадках обтяжує інтелектуальний дефект [2].

Організація і методи роботи з дошкільнятами-алаліками різні. Так О.А.Хейкінен проводить роботу колективно, невеликими групами, займаючись з кожною групою приблизно близько години щодня. Мовна робота проводиться у формі різних методично підібраних ігор і лише для старших дітей виділяється особливий час для спеціальних логопедичних занять. Але, на думку М.М. Трауготт, дитина-алалік повинна довше перебувати в колективі, а робота з розвитку мовлення може здійснюватися в процесі звичайних занять для дошкільнят. І лише для старших дітей і дітей, які страждають важкими формами алалії, організовуються колективні та індивідуальні логопедичні заняття. Далі автор зазначає, що робота з розвитку мовлення повинна включати три основні розділи:

1. Розвиток розуміння мови;
2. Розвиток самостійної мови;
3. Відпрацювання елементів усної мови.

М.М. Трауготт так характеризує зміст кожного розділу. «У моторного алаліка відзначають гарний стан імпресивної мови. Але в його розумінні зверненого мовлення завжди є незначні дефекти, що виявляються у недостатньому запасі слів, у неточному розумінні зворотів мови, у невмінні вловлювати зміст складних і важких текстів» [3].

Мовчазна дитина не має можливості запитати про значення слів, уточнити його в процесі говоріння. Діти-алалікі не звикли слухати, тому що в сім'ї з ними зазвичай мало розмовляють. Цим пояснюється невміння розуміти довгі тексти. Такі особливості у розумінні мови дітьми-алаліками слід враховувати в педагогічному процесі. Розділ з розвитку самостійної мови є центральною ланкою всієї роботи. Його завдання у збагаченні словника,

розвитку навичок зв'язного мовлення і формування правильної в граматичному відношенні мови.

Розділ роботи над елементами мови включає три види роботи:

Постановка дихання, необхідна з огляду на схильності алаліків до розвитку заїкання і з огляду на те, що розлад дихальної функції ускладнює процес виховання мови.

Робота з постановки відсутніх звуків і корекції вимови.

Вправи наслідування елементів мови, так як поліпшення в наслідуванні створює базу для поліпшення мови.

Робота з розвитку мовлення повинна пронизувати весь педагогічний процес. В іграх, в побуті, на заняттях потрібно користуватися кожним сприятливим моментом для збагачення словника дитини і для стимуляції його промови.

М.М. Тграуготт зазначає, що перше, чого має навчити педагог, це слухати і розуміти оповідання і казки, відповідні його розвитку та інтересам. Дати дитині елементарну побутову мову, поліпшити вимову наявних звуків і поставити відсутні [4].

В сучасній логопедії є декілька методик роботи з дітьми з алалією (моторною і сенсорною). Зокрема, методика Б. М. Гріншпун, методика О. В. Правдіной, методика Є. Ф. Соботович. Розглянемо основні моменти кожної з методик [1].

Згідно методики Б. М. Гріншпун, загальна мета – побудова мовленнєвої основи, яка зможе у подальшому розвиватися спонтанно і об'єднається в систему. Слід зазначити, що у алаліков самостійно не формується модель слова. Тому, необхідно диференціювати вже сформовані моделі слів і вправлятися у їх протиставленні.

Таким чином, алалія - це один з найбільш складних мовних дефектів. Моторна алалія є результатом органічного порушення центрального характеру в пренатальний, натальний чи ранній постнатальний періоди. Синдром моторної алалії обумовлений комплексом різних факторів: ступенем мовного недорозвинення, характером і локалізацією процесу, загальним станом дитини, його віком, типом вищої нервової діяльності, станом інтелекту, системою

медико-педагогічного впливу. У всіх випадках є несформованість навичок спілкування, порушення мовної діяльності.

Література:

1. Волкова Л. С. Логопедия: Учеб. для студ. дефектол. фак. пед. высш. учеб. заведений / Под ред. Л. С. Волковой, С. Н. Шаховской. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 680с. – (Коррекционная педагогика).
2. Кадикова Т. А. Ціннісні орієнтації та їх значення у структурі спрямованості особистості/ Кадикова Т. А. // Науково – методичний збірник. – Слов'янськ, 2001. – Вип. 15. – С. 198 – 206.
3. Столин В. В. Семья как объект психологической диагностики / В. В. Столин // Семья и формирование личности. – М. : НИИ ОПП АПН СССР, 1981. – С. 26–38.
4. Трауготт Н. Н. О сенсорной афазии и алалии: Дис: ... д.мед.н. — Л., 1964.

Strategické směry reformy vzdělávacího systému

Доц., к. пед. н. Бондаренко З.П., Ткач А.О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ПРОБЛЕМАТИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Світовий процес переходу до інформаційного суспільства, а також економічні, політичні та соціальні зміни, що його супроводжують, прискорюють реформування системи освіти.

Сучасний розвиток України й інтеграція в європейський простір суттєво впливають на формування освітньої політики. Невід'ємно це питання стосується забезпечення прав дітей з особливими освітніми потребами на навчання. Розв'язання проблем учнів з обмеженими можливостями у сфері інформатизації, навіть якщо вони розділені територіально, стало можливим за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій та інтернет-ресурсів [2].

В умовах закладу освіти з інклюзивним навчанням одним із суттєвих моментів є створення додаткових умов, забезпечення підтримки та супроводу дітей з особливими потребами. Для навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами характерною є його корекційна спрямованість. Пріоритетними напрямками впровадження інноваційних технологій у навчання дітей з особливими потребами є сприяння соціальному, емоційному та когнітивному розвитку кожної дитини з тим, щоб вона відчувала себе неповторним, повноцінним учасником суспільного життя. Успішність організації навчально-виховного процесу забезпечується за рахунок введення нових технологій, тому педагогічні колективи цілеспрямовано працюють над модернізацією змісту методичної роботи, переорієнтацією вчителів на нову особистісно орієнтовану філософію, методологію роботи з дітьми з особливими потребами [1].

Наразі дистанційна освіта набуває все більшої потреби та популярності, особливо в умовах пандемії. Дистанційне навчання має низку характеристик, які відрізняють його від інших способів отримання звичної освіти та підкреслюють його інноваційність та актуальність навчального процесу, не вимагає

безпосередньої взаємодії вчителя та учня. Переважно використовуються електронні засоби обміну інформацією, інтерактивна взаємодія має регулярний, а не епізодичний характер. Відповідальність за продуктивність роботи покладається на самих учнів та їх батьків.

Нині під час карантину, в час дистанційного навчання всі діти мають навчатися онлайн, діти з особливими потребами – не виняток. У дистанційному навчанні батьки мають стати партнерами для вчителів. Тобто перша робота має відбутися саме з ними, а вже далі з їхніми дітьми з особливими освітніми потребами. Адже інколи батьки стають каналом комунікації між учителем і учнем з обмеженими можливостями. Однак батьки таких дітей мають організувати самостійне навчання дитини, а не робити все за неї, налаштовувати дитину на успіх, що вона все зможе та з усім впорається [3].

Дистанційне навчання можна застосовувати для дітей з ООП, спираючись на чотири головні принципи дистанційного навчання.

Принцип індивідуального «диференційного» підходу. Обов'язково треба враховувати форму порушення дитини з ООП і можливості її комунікації для того, щоби вона ефективніше продовжила навчання [5]. Першим заговорив про диференціацію В.О. Сухомлинський: «До кожного учня треба підійти, побачити його труднощі, кожному необхідно дати тільки йому призначене завдання». І це дуже важливо, бо всі діти різні, в них різний інтелектуальний рівень [4, с. 59–206].

Принцип пластичності. Навчання має відбуватися в необхідному учневі темпі. Якщо один учень з ООП швидко адаптувався до онлайн-уроків, може висидіти їх, то іншому учню буде складно адаптуватися і він може не зрозуміти, що відбувається подальше навчання, і що на моніторі – це все живі люди, які його раніше бачили, яких він добре знає. Отже, треба враховувати темп учня.

Принцип інтерактивності. Усі діти мають навчатися разом, але за допомогою комп'ютерно-інформаційного середовища. Тобто дитина з ООП має продовжити контактувати з друзями, однокласниками, учителем, асистентом вчителя [5]. Робота з сучасними гаджетами для дитини з обмеженими можливостями може бути складною, тому батьки мають бути поруч задля підтримки та допомоги.

Принцип диференціації. Дистанційне навчання передбачене за можливостями кожного з учасників навчального процесу, тут застосовуються технології різнорівневого навчання [5].

Таким чином, у сучасному світі із традиційною класно-урочною системою відчувається необхідність у запровадженні дистанційної форми в організацію навчального процесу учнів з особливими освітніми потребами, організацію індивідуального навчання учнів в домашніх умовах, але вже не на рівні застосування окремих її елементів, а на рівні повноцінного впровадження дистанційної форми в систему загальної освіти.

Література:

1. Атанов Г.А. Діяльнісний підхід у навчанні. Донецьк: ЕАИ-прес, 2001. 58 с.
2. Олійник В.В. Дистанційна освіта за кордоном та в Україні: Стислий аналітичний огляд. К.: ЦППО, 2001. 48 с.
3. Планування спрямоване на кожного учня : посібник із розроблення та впровадження індивідуальних начальних планів. Київ : Паливода А.В., 2012. 86 с.
4. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Вибрані педагогічні твори. Київ, 1976. Т. 1. С. 59–206.
5. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-poyednatydystantsijne-navchannya-z-inklyuzyvnyum/>

Nagimova Akerke Duisengalievna

Supervisor: c.p.s., Kismetova G.N

West Kazakhstan innovative-technological university

VOCATIONAL TRAINING OF FOREIGN LANGUAGES OF STUDENTS - FUTURE PSYCHOLOGISTS

Abstract. The paper provides materials of the research on increasing level of industrial competence of students - the future psychologists in a context of professionally focused development of foreign languages. The purpose of research is to increase a level of professional readiness of the future teachers - psychologists basing on the development of the foreign language curriculum promoting realization of the effective international branch communication. The primary goals of research are to reveal features of professional work of the teachers - psychologists causing the contents of their language preparation; to determine the list of the psychological-pedagogical conditions providing a necessary level of mastering foreign languages by the future teachers - psychologists; to develop and substantiate efficiency of an experimental course "Language preparation of the future psychologists for realization of the international professional interaction".

Key words: professional and language competence, the international professional interaction, pedagogical conditions, components of language competence.

Building professional competence is a process preparing future specialists for the effective implementation of their production functions [1]. It begins in the system of university training and is inextricably connected with its content; it should adequately represent procedural and substantive a component that ensures the language readiness of future psychologists for international professional cooperation [2].

However, linguistic training in vocational education prior to insufficient attention is still being paid. The degree of linguistic preparation of graduates of non-language specialties today still does not correspond to the level of functional literacy stated as necessary in the Concept of Modernization of Russian Education. This fact is noted both in conceptual government documents and by representatives of various

universities. Consequently, it is necessary to review the system of teaching foreign languages in the context of professional training of specialists - both in quantitative (increase in the number of hours allocated for studying foreign languages), in qualitative (increase in the level of mastery of foreign languages by students) and in substantive aspects [3].

The above is fully true for the training of pedagogopsychologists. Training of foreign languages in the context of professional training of psychologists should be aimed at solving the problems of developing the ability of future specialists to carry out international interaction and ensuring the possibility of their constructive professional communication with foreign colleagues [4].

Currently, there is a contradiction between the increased role of knowledge of foreign languages in the effective activities of psychologists and their professional self-development and the insufficient level of foreign language training of these specialists [5]. Based on this, the goal of our study was to identify the totality of psychological and pedagogical conditions effective language training of future teacher-psychologists for international professional cooperation.

We assumed that the language training of future teacher-psychologists will be more effective, appropriate to the requirements of modern society and the content of professional activity, if:

- Consider as the purpose of foreign language training of teacher-psychologists the competence of future specialists in the field of foreign languages;
- Simulate the content of foreign language training of future pedagogopsychologists, based on their professional functions and tasks, as well as the essence of professional problems, the solution of which is advisable at the level of international interaction;
- In organizing the educational process, be guided by the provisions of the a competent approach to learning, use means and methods specific to foreign language education, as well as modern information technologies [6];
- Develop and implement a special course in the educational process foreign languages for students of psychological specialties in substantive accordance with their future activities, aimed at preparing specialists for international professional interaction.

To achieve the goal of the study and to test the hypothesis put forward, we were the following tasks have been solved:

- Content of professional activities, tasks and functions identified Psychosocial educators who are updating the need for language training in this Professional category for interaction, including at the international level;

- The structure, content and criteria for the formation of the competence of future teacher-psychologists in the field of foreign languages are defined;

- a set of pedagogical conditions for an effective organization has been identified Foreign language training of future psychologist teachers aimed at developing their competence in the field of foreign languages;

- An experimental foreign language course was developed and tested, aimed at preparing future psychologists for international professional cooperation.

Analysis of the results of theoretical and practical studies made it possible to do the following conclusions:

Effective solution of existing theoretical and practical problems of psychology, progressive professional development of specialists is possible within the framework of international cooperation. International interaction of psychologists is actively carried out in the forms of participation in joint conferences, congresses, symposia, during which new scientific ideas are exchanged and discussed, experiences are exchanged, as well as practical activities in various international and national teams (medical, psychological, social, etc.) and are aimed at direct assistance to people who find themselves in difficult life situations, including in foreign countries. International cooperation contributes to the effective implementation of scientific and psychological research, the improvement of professional skills of specialists, their self-development, therefore, the foreign-language training of future teacher-psychologists is an important component of their professional education.

Competence in the field of foreign languages is one of the "meaningful layers" of professional competence of a teacher-psychologist, determines his ability and readiness to carry out professional communication in a foreign language, to be a full member of the world professional community. It includes motivational (the desire for actual and subsequent study of a foreign language, for professional communication in a foreign language), functional (speaking, auditing, reading and writing skills in a foreign language) and reflexive (the ability to analyze one's own communicative act)

components. Assessment of the level of formation of foreign-language competence of students (high, medium, low, initial) can be carried out according to the following criteria: interest in learning a foreign language, the desire to maintain a high level of their own foreign-language communicative competence; fluency in foreign language speech, perception of foreign language speech by hearing, understanding and faithful translation of the text; the ability to identify and correct your own errors.

3. The choice of pedagogical conditions for the training of future teacher-psychologists for

the implementation of international professional cooperation is due to

essence, structure and content of foreign-language competence, technologometodic peculiarities of language education, essence of future professional activity. The set of such conditions includes:

- reliance on the provisions of a competent approach to vocational education (the use of forms, means, methods and techniques of active training, the organization of vocational-oriented communication activities of students, the targeted impact on the motivational, functional and reflexive content of foreign competence of future psychologists, the development and use of control and evaluation procedures corresponding to the essence of the formed quality);

- taking into account the methodological features of the language training of students, modern requirements to its result and procedural and substantive realities of the educational process at the university (organization of communication-oriented training, application of methods and techniques of intensive training in foreign languages, organization of video classes, use of the potential of computer training);

- contextuality and practical orientation of foreign-language education (interdisciplinary integration of the information content of general professional and special educational subjects, modeling in the educational process of professionally oriented foreign-language communication activities of students, using theoretical descriptions of current international problems of practical psychology and the content of tasks and functional areas of activity of teacher-psychologists as the content of communication).

4. Effective form of professionally oriented language training

The experimental course "Language Training of Future Psychologists for International Professional Interaction," the teaching of which is based on the identified

psychological and pedagogical conditions, is an experimental course for future psychologists. The cognitive basis of the course is an integrated consideration of issues related to the essence of the professional functions of teacher-psychologists and current international problems of psychological science and practice in the context of the subject of the taught discipline, reflected in the content of some general professional, subject and special educational disciplines.

References:

1. Efremova N.F. Formation of competences as a paradigm of education of the 21st century // Problems of patriotic education of students in modern conditions: abstracts of Regional Scientific-Practical Conference. Rostov on/D, 2001.

2. The state educational standard of the higher professional training in speciality 050706 "Pedagogy and Psychology". M., 2000.

3. Kopylova V.V., Voronina G.I. Organization of foreign language training and professional training of the pedagogical staff in conditions of modernization of the contents of education // Foreign Languages at School. 2003. N 1. P. 29-33.

4. European competences of mastering a foreign language: studying, training, an estimation. M., 2003.

5. Pakhalyan V.E. What should or what can be the psychologist working in an education system? URL: <http://www.voppsy.ru/026103.htm>.

Moderní metody výuky

Побережна Н.О.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри українознавства та іноземних мов

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УМОВАХ КОНТЕКСТНОГО ПІДХОДУ

Сучасна освітня парадигма проектує навчально-пізнавальний і науково-дослідницький дискурси як моделювання контекстного навчання майбутніх фахівців. Контекстне навчання передбачає не лише розв'язання конкретних, фахово орієнтованих завдань, але й передбачає випереджувальне навчання. Орієнтоване на подальше удосконалення набутих компетентностей. Контекстний підхід, застосований до змісту фахової підготовки майбутніх юристів дозволяє оптимально поєднувати традиційні й інноваційні методи, моделювати не лише універсальний складник, реалізація якого спрямована на вироблення предметних компетентностей юристів; варіативний складник, що передбачає врахування освітніх потреб здобувачів освіти з позиції подальшого удосконалення підготовки у відповідній галузі; ознайомлення з сучасними тенденціями, що мають місце у відповідній галузі і визначають подальший напрям досліджень. Вивчення інтегральних дисциплін у змісті фахової підготовки майбутніх правників також відтворює рух соціокультурних змін у сучасній інформаційній цивілізації на правовій основі (А. Вербицький, В. Беспалько, В. Краєвський, І. Тиханкіна, А. Хуторський. У такому розрізі моделювання індивідуальних стратегій фахового розвитку майбутніх правників в умовах контекстного навчання передбачає оптимальне поєднання освітніх технологій, розроблених у рамках інших підходів – традиційних і нових (В. Бондар, В. Євдокимов, О. Падалка, І. Прокопенко, М. Фіцула).

Контекстний супровід передбачає насамперед перетворення об'єктивних смислів, пов'язаних із фаховою підготовкою майбутніх юристів, на освітню потребу, а також на вироблення функціональної грамотності праників, яка полягає в умінні трансформувати набуті предметні знання і використовувати їх у конкретних ситуаціях, пов'язаних із фаховими обов'язками, покликаними відповідати соціально-ідеологічній спрямованості державної політики.

Оволодіння відповідним теоретичним апаратом і подальше моделювання ціннісних орієнтацій (ідеться насамперед про громадянську спрямованість, функціональну грамотність, що стосується державотворення), які визначають не лише подальше удосконалення фахових навичок, формування цінностей, що становлять зміст громадянської спрямованості, інтеріоризованої цінності права, але також визначати подальший поступ фахового зростання, що інтерпретується як інтегральне вирішення контекстних задач.

Контекстний підхід ґрунтується на розумінні майбутніми правниками методологічних, теоретичних і прикладних знань про юридичні науки на рівні актуального дидактичного супроводу (оновлення галузевої інформації у тому числі з урахуванням даних гіпертексту (вітчизняний і міжнародний досвід юридичного провадження; міжнародні норми, що регулюють захист прав громадян; поступ людства в розумінні співвіднесеності справедливості й моральності у змісті державних законів), динаміка в розумінні дефініційних понять, що послідовно відтворюється на рівні лексикографії (у національних і міжнародних словниках), а також в інтегративних семантичних взаємозв'язках, які дозволяють якомога системно розкрити його зміст і функціональні характеристики).

Філософсько-екзистенційне осмислення юридичної освіти як гуманітарної парадигми орієнтоване на рефлексію динаміки права як основи поступу держави й усвідомлення того, що громадянин становить вагому громадську одиницю в державотворчому процесі у змісті фахової підготовки правників.

інтеріоризації семантики символів, концептів лінгвофілософських художніх образів як внутрішньої потреби пізнання через певні

Світоглядні константи апелюють до базових понять: *людина / особистість / громадянин; держава / громадянин; право / обов'язок; дотримання / порушення закону; кодекс.*

Інтегральність дозволяє оптимально поєднати навчальну й навчально-професійну діяльності шляхом проєктування не лише майбутніх фахових ситуацій, що сприяють розвиткові фахової мотивації, але й визначають освітню пропозицію (як на рівні мотивації, так і на рівні подальших освітніх орієнтирів, спрямованих на професійний розгляд ситуацій, забезпечують удосконалення компетентності шляхом аналізу модельованих варіантів розв'язання поставленої проблеми). Ідеться про навчальний контекст, що уможливорює засвоєння галузевих знань на інтегративній основі.

Викладене вище дозволяє стверджувати, що за контекстного підходу дидактичне обґрунтування універсальної (базової) і варіативної складових нормативно-наукової підготовки майбутніх правників ураховує філософську (екзистенція поняття *право / обов'язок / закон / держава / громадянин; суспільство / міжнародна спільнота*) і міждисциплінарну методологію, що дозволяє оперативно вносити актуальну галузеву інформацію як на рівні змістового наповнення навчальних курсів, подальшого її відтворення, практичне оброблення (форми організації навчання – лекційні, практичні і лабораторні заняття), так і на рівні навчальних планів (базова і варіативна частини, вибірккові дисципліни).

У процесі контекстного навчання студенти юридичних спеціальностей набувають досвіду використання навчальної інформації шляхом розв'язання конкретних завдань; процедура проблемного навчання апелює насамперед до віднайдення оптимальних шляхів кореляції дотримання чинного права й подальшого забезпечення розвою державотворчих процесів з урахуванням історичних традицій вітчизняного права.

Література:

1. Бондар В.І. Дидактика : підручник. Київ, 2005. 264 с.
2. Вербицкий А.А., Ларионова О.Г. Личностный и компетентностный подходы в образовании: проблемы интеграции / *Теория контекстного обучения* : монография. Москва : Логос, 2010. 336 с. С. 123–146.

Уманець М.В., Кудлай К.В.

Дніпровській національній університет імені О.Гончара

НАПРЯМИ КОРЕКЦІЇ КОГНІТИВНИХ ПРОЦЕСІВ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

У зв'язку з тим, що в наш час в Україні зростає кількість дітей із ЗПР, зміст і методика корекційної роботи з ними набуває особливої значущості. Більшість наукових досліджень Т.П. Вісковатової, Т.О. Власової, Т.Д. Ілляшенко, К.С. Лебединської, Т.М. Лазоренко, В.І. Лубовського, М.С. Певзнер, У.В. Ульянової та ін. свідчать, що дітям із затримкою психічного розвитку в усіх її клінічних проявах можна допомогти при системній корекційно-педагогічній роботі з ними [2, 6, 7, 8].

Обраний Україною курс на формування справді європейського, толерантного за своїми цінностями суспільства вимагає від нас цінувати кожную особистість з усіма її особливостями, дбати про її розвиток і можливість самореалізації. При визначенні основної мети і завдань корекційної роботи важливо пам'ятати положення Л.С. Виготського про створення зони найближчого розвитку особистості і діяльності дитини як основний зміст корекційної роботи [3].

Саме за умов адекватної та своєчасної корекції когнітивного процесу дитина із ЗПР може досягати високого рівня компенсації. Психолого-корекційна робота має велике значення для попередження неуспішності дошкільників, формування пізнавальної активності, тому старший дошкільний вік є найбільш сензитивним до розвитку і корекції порушень у дитини. Взагалі весь навчально-виховний процес таких дітей повинен ґрунтуватися на принципах корекційної педагогіки та розумінні першопричини відхилень у психічному розвитку цих дітей, повинна здійснюватися підготовка в особистісно-розвиваючій сфері дитини, бути спрямованим на усунення перешкод для успішної інтеграції дитини у соціальне середовище, а не просто на оволодіння дитиною певної суми знань.

Таким чином, загальна мета корекційно-розвивальної роботи – сприяння розвитку дитини, створення умов для реалізації її внутрішнього потенціалу, допомога в подоланні і компенсації відхилень, що заважають розвитку. Досягти

цієї мети можливо лише в тому випадку, коли корекційно-розвивальна робота відповідає певним умовам [5]:

– корекція має бути спрямована на виправлення і розвиток, а також компенсацію тих психічних процесів і новоутворень, що почали формуватися в попередньому віковому періоді, та які є основою для розвитку в наступному періоді;

– корекційно-розвивальна робота має створювати умови для ефективного формування тих психічних функцій, що особливо інтенсивно розвиваються в поточний період дитинства;

– корекційно-розвивальна робота має сприяти формуванню передумов для благополучного розвитку на наступному віковому етапі;

– корекційно-розвивальна робота має бути спрямована на гармонізацію особистісного розвитку дитини на конкретному віковому етапі.

Тому окремої уваги заслуговує організація психологічного супроводу навчання дітей із ЗПР, бо успішне навчання даної категорії вимагає постійного тісного контакту корекційних педагогів, батьків та психолога [7]. Корекційно-розвивальна робота в першу чергу має бути спрямована на формування та розвиток мотивації навчання, створення спільно з педагогом-вихователем навчальних ситуацій, які будуть сприяти виробленню інтересу до процесу навчання, оволодіння прийомами здобування знань. Сприятимуть цьому також і заняття, спрямовані на розвиток збережених у дитини психічних процесів.

Основними завданнями корекційно-розвивальних занять, які направлені на розвиток когнітивних процесів, є [4]:

розвиток сенсорно-перцептивної діяльності і формування еталонних понять;

розвиток мнемічної діяльності;

формування мислинневої діяльності у взаємозв'язку з мовленнєвим розвитком;

розвиток розумових здібностей шляхом опанування дій заміщення і наочного моделювання в різних видах діяльності (ігрова, предметно-практична, навчальна);

розвиток творчих здібностей.

Неодмінною умовою успішності корекції когнітивних процесів дитини із ЗПР, тісно пов'язаною з першою, є комплексний підхід до її здійснення. Працюючи над усуненням певної вади в інтелектуальній діяльності дошкільника, необхідно усвідомлювати тісний взаємозв'язок та взаємозалежність між окремими психічними функціями. Практично неможливо розділити розвиток сприймання, мислення, пам'яті та інших функцій, спочатку зайнявшись однією, а потім іншою. Чим би ми не займалися з дитиною, ми розвиваємо її психіку в цілому, тому що, сприймаючи річ, дитина тут же запам'ятовує її зовнішній вигляд, назву, дії з нею, осмислює її належність до певної групи вже відомих предметів [1].

Важливим етапом корекційної роботи є формування уявлень про напрямки простору, зокрема вміння орієнтуватися на місцевості, на площині, розуміти розташування предметів у просторі. Розвиток уміння орієнтуватися в напрямках простору в дітей відбувається поетапно.

Отже, оволодіння дитиною із ЗПР здатністю мислити, мовленням, засвоєнням знань відбувається більш осмислено й систематизовано. У результаті і функції пам'яті (запам'ятовування та відтворення) стають більш продуктивними.

Особливу увагу слід звернути на покращення уваги та сприймання у цієї категорії дітей, позаяк довільна увага у них, як правило, розвинута слабо, знижена здатність до її розподілу, звужений обсяг уваги. У корекційній роботі з цими дітьми необхідно надавати велике значення розвитку довільної уваги.

Таким чином, корекція когнітивних процесів дошкільників із ЗПР – це дія, спрямована на певні психологічні структури з метою забезпечення повноцінного розвитку і функціонування дитини. Вона потребує тривалої і системної роботи, яка охоплює всі види їх діяльності. Треба правильно організувати підхід до кожної дитини, такі діти здатні на значний прогрес у знаннях, уміннях і навичках. Позитивна динаміка дає можливість дітям нормально адаптуватися в суспільстві.

Література

1. Актуальные проблемы диагностики задержки психического развития детей / под ред. К. С. Лебединской. – М. : Педагогика, 1982. – 325 с.

2. Власова Т. А. Дети с временной задержкой психического развития / Т. А. Власова, М. С. Певзнер // Учителю о детях с отклонениями в развитии. – М. : Просвещение, 1967. – 185 с.
3. Власова Т. А. О детях с отклонениями в развитии / Т. А. Власова, М. С. Певзнер. – М., 1973. – 78 с.
4. Касицына М. А. Коррекционная ритмика. Комплекс практических материалов и технология работы с детьми старшего дошкольного возраста с ЗПР / М. А. Касицына, И. Г. Бородин. – М. : ГНОМ и Д, 2005. – 216с.
5. Коломинский Я. Л. Диагностика и коррекция психического развития дошкольников / Я. Л. Коломинский, Е. А. Панько. – Мн. : Университетское, 1997. – 78 с.
6. Шевченко С. Диагностика и коррекция задержки психического развития у детей : пособие для учителей и специалистов коррекционно-развивающего обучения / под ред. С. Шевченко. – М.: АРКТИ, 2004. – 224 с.
7. Класифікація психічних і поведінкових розладів: клінічний опис і вказівки по діагностиці. – 2-е вид. – К. : Сфера, 2005. – 308 с.
8. Немов Р. С. Психология : учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. – 4-е изд. / Р. С. Немов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. – С. 100.

PŘÁVNÍ VĚDY

Волик Милана

*курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
e-mail: milankavolik25@gmail.com
контактний телефон: 0995160795*

Науковий керівник:

Березняк Василь

*доцент кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
К.Ю.Н., С.Н.С.*

ПРОБЛЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІМ

Кримінальна відповідальність неповнолітніх та їм покарання реалізується шляхом застосуванню основних положень кримінально-правової політики України в цій сфері, яка формується на основі особливого підходу до реалізації кримінальної відповідальності зазначеної категорії правопорушників. Чинне кримінальне законодавство передбачає певні особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Проте, перелік покарань, що застосовуються до неповнолітнього, по відношенню до осіб, які досягли повноліття, суттєво обмежений.

Таким чином, згідно до ст. 98 КК до неповнолітніх як основні покарання можуть бути застосовані тільки штраф, громадські та виправні роботи, арешт і позбавлення волі на певний строк, а як додаткові – штраф і позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Відповідно до ч. 1 ст. 99 КК штраф застосовується тільки до неповнолітніх, що мають власний прибуток власні кошти або майно, на яке може бути звернене стягнення.

Проте наразі невелика кількість неповнолітніх, які мають власний прибуток та кошти, через те, я вважаю, цей вид покарання не є ефективним та застосовується доволі рідко. На підставі ст. 101 КК арешт полягає у триманні неповнолітнього в умовах ізоляції в спеціально пристосованих установах і може бути призначений виключно неповнолітнім, які досягли на момент постановлення вироку шістнадцяти років [3, с. 45]. Позбавлення волі згідно з ч. 2 ст. 102 КК взагалі не може бути призначене неповнолітньому, який вперше вчинив злочин невеликої тяжкості. За винятком скоєння особливо тяжких злочинів, поєднаних з умисним позбавлення життя людини, таким чином треба визнати дуже обмеженими перелік видів покарань, що можуть застосовані до неповнолітнього в Україні.

Згідно до пункту 5.1 Пекінських правил заходів впливу на неповнолітніх ,мають визначатися з урахуванням не тільки тяжкості вчиненого ним правопорушення, а й особливостей особистості підлітка. Неповнолітній особі має бути призначено покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових злочинів. Можна стверджувати, що позбавлення волі на певний строк – найтяжчий вид покарання, поміж тих, які можуть бути застосовані до неповнолітніх злочинців [3, с. 45]. Необхідно зазначити, що спеціальні покарання для неповнолітніх, не пов'язані з ізоляцією, передбачаються кримінальним законодавством більшості європейських країн. Наприклад, у Хорватії неповнолітні поділяються на дві групи: молодша неповнолітня особа (14–16 років), та старша неповнолітня особа (16–18 років не більше). Одним з перших заходів виправлення рекомендаційного або профілактичного характеру є догана з боку суду. Суд попереджає особу про те, що в разі вчинення неповнолітнім злочину повторно, особа нестиме більш суворе покарання. Таким чином, пенальна система республіки Хорватія передбачає цілу низку виправних заходів, які передбачають гуманістичне поетапне посилення виправних заходів.

За КК Польщі існує заходи виховного впливу до неповнолітніх, що застосовуються сімейними судами: спеціальний нагляд за дитиною з боку батьків, участь у тренінгах, відвідування навчальних програм, тощо [2, с. 60]. Вікові особливості неповнолітніх, специфіка вчинених ними злочинів свідчать про необхідність розробки таких заходів покарання, в яких акценти зміщуються з каральних на виховні та попереджувальні аспекти. Низька ефективність

вживання позбавлення волі, сприяє уникненню по відношенню до неповнолітніх такого виду покарання [1, с. 23]. Таким чином треба погодитись із вченими, які пропонують доповнити норми КК України новими покараннями, які були б розраховані виключно на неповнолітніх. Мабуть доцільно сформувати окрему систему покарань, схиляючись до більш модернізованих та новітніх заходів виховного характеру, які, у першу чергу вплинуть на внутрішнє відношення неповнолітніх до скоєних ними злочинів.

Список використаної літератури

1. Богатирьов І. Методологія впровадження кримінальних покарань, альтернативних позбавленню волі. Право України. 2004. № 7. С. 20–23.
2. Казначеева Д. В. Особливості застосування певних видів покарань щодо неповнолітніх за кримінальним законодавством України. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2013. № 5. С. 54–61.
3. Стан здійснення судочинства в Україні у 2016 році: статистичний збірник Верховного Суду України // Верховний Суд України: офіц. веб-сайт. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7a4f4f0d3832fb7dc22580e400269d42/\\$FILE/Статистичний%20збірник.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7a4f4f0d3832fb7dc22580e400269d42/$FILE/Статистичний%20збірник.pdf) (дата звернення: 03.05.2017).

ZEMĚDĚLSTVÍ

Дерман Ю. С., Ткачук О. О., Фалатюк Л. Ю.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА РОСЛИНИ КУКУРУДЗИ

Регулятори росту рослин застосовують у практиці сільськогосподарства з метою підвищення енергії проростання, закладання коренів, наростання надземної маси рослин, для регуляції переходу до цвітіння, утворення плодів, дозрівання насіння, для підвищення продуктивності, регуляції періодом спокою та інших процесів [1, 6]. Такі препарати використовують на різних рослинах: зернових, овочевих, кормових, олійних, плодкових, декоративних [3, 5]. Літературні дані свідчать про позитивний ефект їх дії [4].

В сільськогосподарській практиці важливе місце мають зернові культури. Зокрема, у структурі харчових продуктів вони, разом із зернобобовими, становлять до 76 %. Найпоширенішими серед них є пшениця, рис, кукурудза, жито, овес, ячмінь. Третє місце після озимої пшениці і ярого ячменю займає зернова кукурудза.

Кукурудза є однією з найбільш продуктивних злакових культур, що має універсальне призначення. У світі для продовольчих потреб використовується приблизно 20 % зерна кукурудзи, для технічних – 15-20 %, на корм худобі – 60 – 65 %. В Україні кукурудза є найважливішою кормовою культурою, оскільки за рахунок неї тваринництво забезпечується концентрованими кормами, силосом і зеленою масою [2].

Метою наших досліджень було вивчення дії препаратів зеастимуліну та вегестиму на ріст кукурудзи гібриду Сюрприз F1 в умовах вегетаційного дослідження.

Для дослідження висоти рослин кукурудзи гібриду Сюрприз F1, оброблене регуляторами росту насіння висаджували у вигляді водної культури на поживну суміш Кнопа.

Спостереження за рослинами показали, що на поживному середовищі краще росли рослини за попередньої обробки насіння регуляторами росту

вегестимом та зеастимуліном. Так, через 10 днів відбувалося збільшення висоти стебел у варіанті з використанням вегестиму у 1,6 рази, а за дії зеастимуліну – у 2,4 рази в порівнянні з контролем (рис. 1).

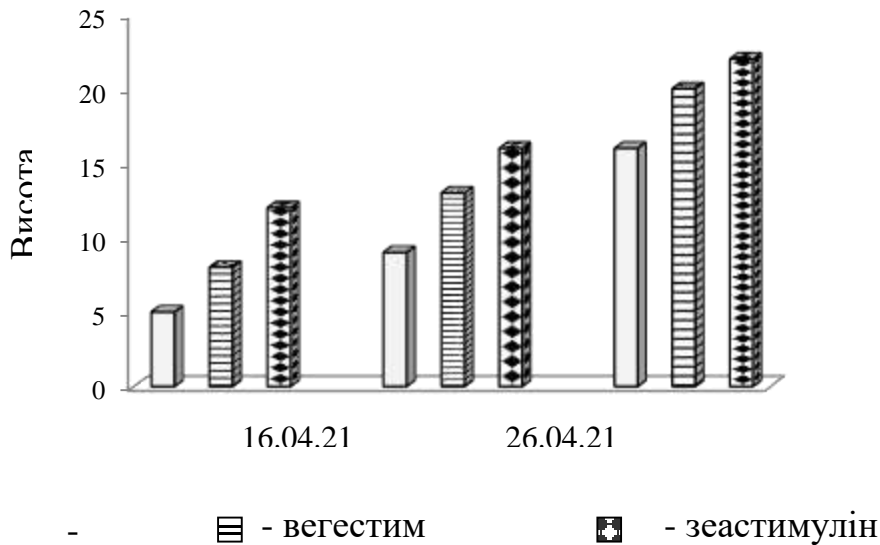

Рис. 1. Вплив вегестиму та зеастимуліну на висоту рослин кукурудзи, вирощеної в умовах вегетаційного дослідження

Тенденція збільшення висоти рослин за дії рістрегуляторів спостерігалася протягом всього періоду дослідження.

Дослідження довжини кореневої системи рослин свідчить, що обидва препарати викликали збільшення цього показника. За дії вегестиму довжина кореневої системи становила $11,3 \pm 0,3$ см та була більшою від контролю у 1,6 рази, а за дії зеастимуліну – $15,2 \pm 1,2$, що перевищувало контрольний показник у 2,1 рази. Показники об'єму кореневої системи збільшувалися у 1,3 та 1,8 рази відповідно у дослідних варіантах. Збільшення даних показників має позитивне значення, оскільки добре розвинена коренева система забезпечує рослину водою. Формування розвиненої кореневої системи пов'язане із процесами живлення культури і має безпосередній вплив на формування урожаю: рослини створюють відповідну біомасу, для утворення якої використовуються елементи мінерального живлення.

За дії регуляторів росту відбувалося збільшення кількості листків на рослині. Так, через місяць після обробки насіння кількість листків у варіанті з

використанням вегестиму була більшою від контролю у 1,1 рази, а у варіанті з регулятором росту зеастимуліном – у 1,4 рази.

Отже, обробка насіння кукурудзи гібриду Сюрприз F1 препаратами вегестимом та зеастимуліном впливала на інтенсивність проростання та початкові етапи росту рослин. За дії регуляторів відмічалось збільшення довжини кореневої системи, висоти стебла та кількості листків на рослинах кукурудзи, вирощених в умовах вегетаційного дослідження.

Література:

1. Грицаєнко З. М., Пономаренко С. П., Карпенко В. П., Леонтюк І. Б. Біологічно активні речовини в рослинництві. К : ЗАТ «НІЧЛАВА», 2008. 352с.
2. Липовий В. Г., Князюк О. В., Шевчук О. А. Продуктивність сумісних посівів кукурудзи з бобовими культурами на силос залежно від елементів технології вирощування та регуляторів росту. *Сільське господарство та лісівництво*. Зб. наук. праць. 2018. №10. С. 74-83.
3. Поливаний С. В., Кур'ята В. Г. Фізіологічні основи застосування модифікаторів гормонального комплексу для регуляції продукційного процесу маку олійного. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 140 с.
4. Регулятори росту у формуванні врожайності. А. П. Білітюк, О. В. Скуротівська та ін. *Захист рослин*. 2000. №10. С. 21-23.
5. Ткачук О. О. Вплив рістрегулюючих речовин на фізіологічні особливості й продуктивність рослин. *Актуальні питання сучасної біологічної науки та методики її викладання* : збірник наукових праць звітної наукової конференції викладачів за 2019-2020н.р. Вінниця, 2020. С. 59-75.
6. Khodanitska O., Shevchuk O., Tkachuk O., Matviichuk O. Physiological activity of plant growth stimulators. *The scientific heritage*. VOL 1, № 58 (58) (2021). P. 36-38.

TECHNICKÉ VĚDY

Větev inženýrství

Лимаренко А.М., к.т.н., доцент, Бажанова А.Ю. к.т.н. Хамрай В.В., м.н.с.
 Державний університет «Одеська політехніка», Україна

Розробка ВАГОВОГО ПРИСТРОЮ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ МАСИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Відомі пристрої для зважування рухомих об'єктів, в яких поздовжні несучі елементи виконуються у вигляді рейок. У зоні нейтральної осі поперечного перерізу пружного елемента встановлюють співвісні кільцеві елементи з тензорезисторами наклеєними на їх циліндричні поверхні [1]. Слід зазначити, електричний сигнал що отримується при зважуванні невеликий, тому тензорезистори встановлюються в зоні з деформаціями. У роботі представлена оригінальна форма пружного елемента для зважування транспорту (рис. 1).

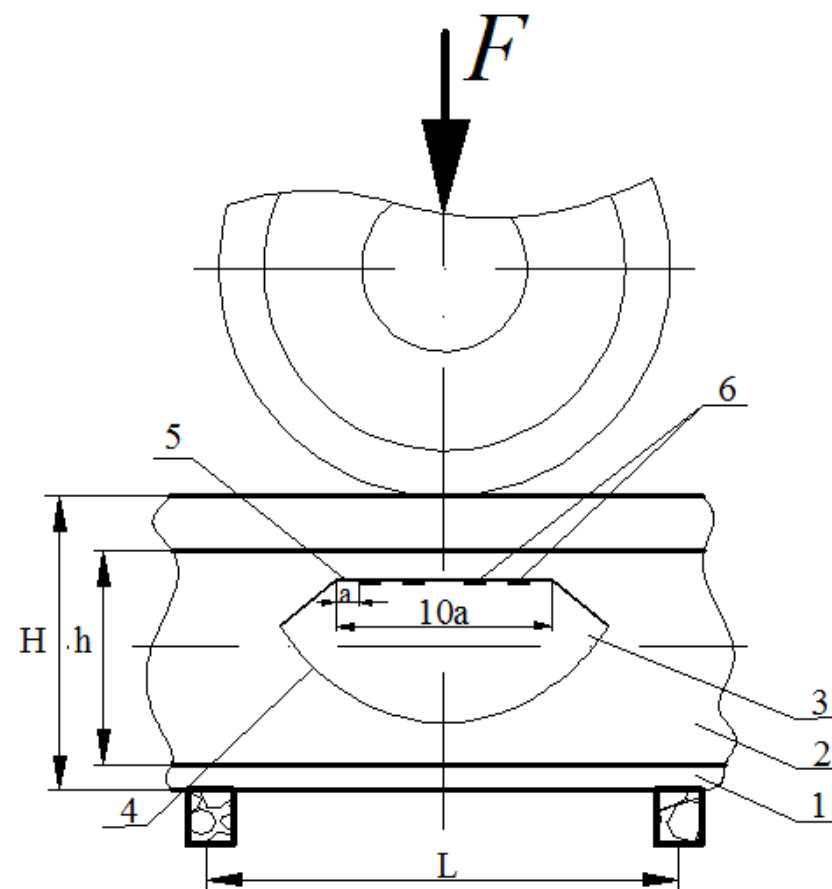
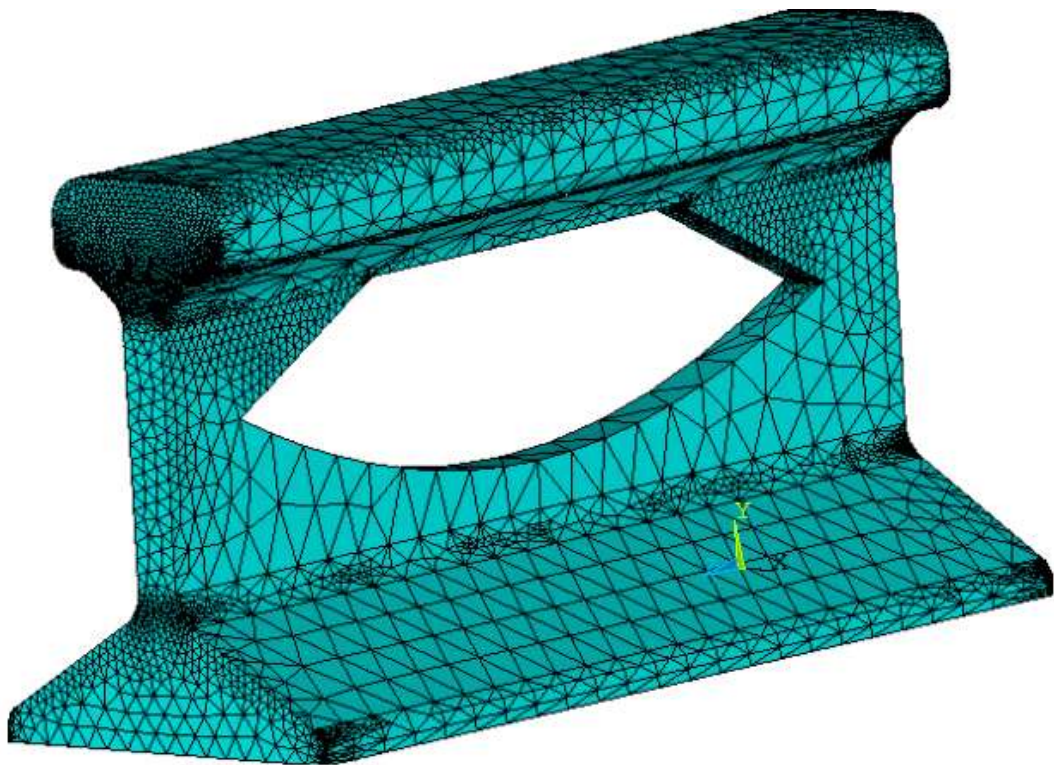

Рис. 1 – Принципова схема вимірювального вузла.

1 - ваговимірювальна ділянка пружного елемента, 2 - отвір, 4 - нижня основа трапеції утворена дугою, 5 - верхня основа трапеції, 6 - тензорезистори.

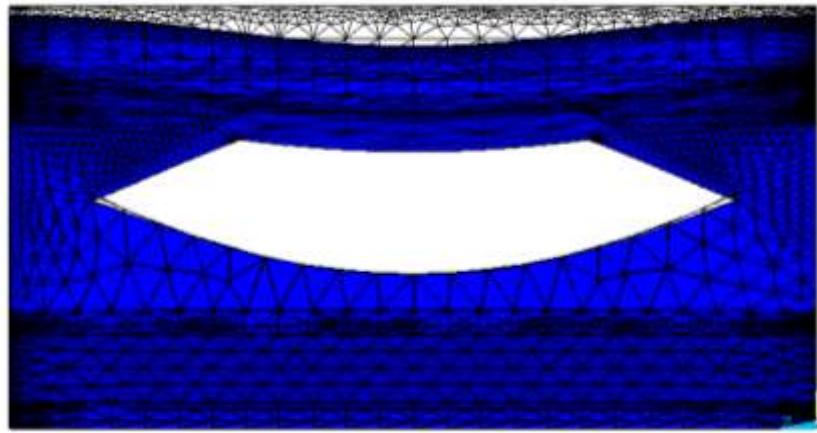
Метою дослідження альтернативної конструкції пружного елемента є визначення міцнісних та жорсткісних характеристик. Технічним результатом використання альтернативної конструкції є підвищення надійності роботи вантажоприймального пристрою як залізничних так і автомобільних ваг, підвищення точності вимірювання за рахунок деформації пружного елемента. Новизна способу полягає в створенні отвору оригінальної форми, що має малу кількість зон концентрації напружень, практично не зменшуючи при цьому термін використання полотна дороги.

Для усунення великих похибок, отвір виконано в формі правильної трапеції, яка вписана в еліпс. Верхня частина отвору є меншою основою правильної трапеції, де два розгорнутих кута, є зонами максимальних напружень [2, 3].

Рис. 2 – Скінченно-елементна модель пружного елемента

Менша основа трапеції, є ділянкою для закріплення датчика. По відношенню до навантаження на рейку, більше деформується менша основа (рис. 3).

Рис 3 – Деформована форма пружного елемента

Бічна і нижня частини отвору мають форму незакінченого еліпса. Це зроблено для того, щоб збільшити надійність і довговічність конструкції. Для створення отвору такої форми задіяні «інструменти» теорії пружності і пластичності. Запропонована оригінальна конструкція пружного елемента і спосіб вбудовування вантажоприймального пристрою відрізняється від існуючих вагових пристроїв. Запропонована конструкція вже знайшла своє застосування для зважування транспортних засобів.

Литература

1. Пат. 109154 Україна МПК G01G 19/04 (2006.01) Вимірювальний пристрій / Л. В. Коломієць, О. М. Лимаренко. Власник Одеська державна академія технічного регулювання та якості № 201602462 ; заявл. 14.03.2016 ; опублік 10.08.2016, Бюл. № 15 – 3 с. <http://www.uipv.org/ua/vinaxid>.
2. Коломієць Л.В. Методика підвищення точності вимірів динамічної маси вантажного вагону / Л. В. Коломієць, О. М. Лимаренко, А. С. Лимаренко. – Системи обробки інформації. – Харків, 2015. – Випуск 6 (131). – С. 95-98.
3. Дашенко О.Ф. Підвищення точності вимірів динамічної маси. / О.Ф. Дашенко, Л. В. Коломієць, О. М. Лимаренко. – Праці Одеського політехнічного університету. – 2015. – №2 (41). – С. 25-31.

CONTENTS

EKONOMICKÉ VĚDY

Podniková ekonomika

Гармідер Л.Д., Степовик О.М. РОЛЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ У ФОРМУВАННІ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ 3

Regionální ekonomika

Залесский Б.Л. ПРИОРИТЕТ СОТРУДНИЧЕСТВА РЕГИОНОВ - РЕАЛИЗАЦИЯ КОНКРЕТНЫХ ПРОЕКТОВ..... 6

Zahraníční ekonomické aktivity

Залесский Б.Л. АКЦЕНТ - НА РЕАЛИЗАЦИЮ СОВМЕСТНЫХ ПРОЕКТОВ 10

Účetnictví a audit

Булкот Г.В., Бишовець А.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ 14

Кірданов М.Г., Варич О.Р. РОЗРАХУНКИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПДВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19..... 18

Стащенко Ю.В., Волгаріус В.В. МОЖЛИВІСТЬ ПРОТИДІЇ СПАДУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ COVID-19 ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ 21

PHILOSOPHY

Sociální filozofie

Трофименко В. А. ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОНЯТТЯ БЕЗПЕКА В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ 24

FYZICKÁ KULTURA A SPORT

Tělesná kultura a sport: problémy, návrhy výzkumu

Діщенко Д. В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК ОКРЕМОЇ ГАЛУЗІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ УКРАЇНИ..... 28

Діщенко Д.В. СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНІ ТРАДИЦІЙНІ ТА СХІДНІ ЄДИНОБОРСТВА 31

FILOLOGIE

Aktuální problémy překladu

Калянова К. Д., Стеценко В. В., Тупиця О. Ю. СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ КОМЕРЦІЙНИХ ВЕБ-САЙТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ 34

FYZIKA

Teoretická fyzika

Яловенко С. Н. ВОДНАЯ МОДЕЛЬ МАГНИТНОГО ПОЛЯ. ЭКСПЕРИМЕНТЫ С ВОДОВОРОТАМИ..... 37

VEŘEJNÁ SPRÁVA

Moderní řízení technologie

Волошина О.О., Профатило Т.М., Анікеєва Г.В. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ ПРИ НАДАННІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ 44

PEDAGOGICKÉ VĚDY

Мишеніна Т.М. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ КОНТЕКСТНОГО ПІДХОДУ 47

Мосієнко Г.М., Тарасенко А.І. КОМПЛЕКСНА ТРИСКЛАДОВА МОДЕЛЬ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ПРИСТРОЇВ..... 49

Metodické základy vzdělávacího procesu

Кудлай К.В., Уманець М.В. РОДИННЕ ВИХОВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 54

Кудлай К.В., Уманець М.В. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ БАТЬКАМ ДІТЕЙ З АЛАЛІЄЮ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 58

Strategické směry reformy vzdělávacího systému

Бондаренко З.П., Ткач А.О. ПРОБЛЕМАТИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 62

Бондаренко З.П., Ткач А.О. ПРОБЛЕМАТИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ 65

Moderní metody výuky

Побережна Н.О. ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УМОВАХ КОНТЕКСТНОГО ПІДХОДУ 70

Уманець М.В., Кудлай К.В. НАПРЯМИ КОРЕКЦІЇ КОГНІТИВНИХ ПРОЦЕСІВ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ 74

PRÁVNÍ VĚDY

Волик М.М., Березняк В.С. ПРОБЛЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІМ 78

ZEMĚDĚLSTVÍ

Дерман Ю. С., Ткачук О. О., Фалатюк Л. Ю. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА РОСЛИНИ КУКУРУДЗИ 81

TECHNICKÉ VĚDY**Větev inženýrství**

Лимаренко О.М, Бажанова А.Ю., Хамрай В.В. РОЗРОБКА ВАГОВОГО ПРИСТРОЮ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ МАСИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ..... 84

CONTENTS..... 87

*

290840*	*290843*	*290778*	*290787*
290762	*290348*	*290887*	*290794*
290853	*290852*	*290738*	*290898*
290900	*290837*	*290757*	*290747*
290901	*290743*	*290878*	*290423*
290902	*290784*	*290888*	